

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Jncipiens à Juliano Apostata Jmperatore, perducitur vsque ad obitum
Theodosii Augusti: continet annos XXXIV.

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 390. Siricij Pap. Annus 6. Valentin. 15. Theodosii 12.
Impp.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14548

futur, tigna occupat ea que nō vincto tempore profusa absunt. Itaque columna, basi sublata, cornu, aliisque duodecim fecum designata, ipsam præterea templi latu columni coherens, violento illum casu pariter detorbutum est, cuius ingens fragore tota adeo personabat cunctas, ut omnes ad illud ipsum deluviorum spiculum concurserent: atque simul ut interclixeret demonum insulatum sagatum esse, hymnorum concentus vix ore omnes Deum celebrarent. Eadem modo sanctio iste Episcopus alia quoque finaliterum fana demolitus est, hæc de Marcello Theodoretus, quem & martyrum subiisse tradit, alleluiaque ipsam inter martyres secundum perpetua memoria celebrandum decima quarta die Augusti.

CIX.

CX.
TEMPO-
RVM DEO-
RVM IN
OCCIDEN-
TALIA-
DES.
b. 389. v. 10.
S. MARCI.

At non omnia deorum tempora in Oriente sub Theodosio fuerunt penitus diruta: siquidem Gaze delubrum Martis famosissimum vñque ad ortum Theodosii innoris, Arcadii Imperatoris filii, turanicum illud cibis Ethniciis, integrum permanxit, ut suo loco diutius fuisse: ad haec namq[ue] tempora alluit S. Hieronymus a, cum ad Legiam scribens sic ait: *Lan & Aegyptus Serapis Christianus factus est, quod scilicet illius cultores ad Christum conseruit, & impulsi sacerdotes id ipsum praeflare fiducia animosa. Perire si quis de his scripta fuere à maioribus monumenta: de S. Martino tunc habent eo argumento à Seuero b. onscripta: *Dum in vico quedam templum antiquissimum dñsifet, & arborē pīcum, que fano erat proxima, ipse agressus exire: tum vero Antiles locis illis, ceteraque Gentilium turbas capi obficeret. Et cum gñm illi, dum templum exierit, imperante Domino quietivis, succidit arborē non patiebantur. Ille eis scđo commonere, nihil esse religione insipit: Deum potius, cui serviret ipse, seperentur, arborē illam excidi oportere, quia afferunt demum dedicata. Tum ex illi vñus, qui erat audacior ceteris: Si habes, inquit, aliquam de Deo tuo, quem dñs te colere, fiduciam, nos metipſi succidimus hanc arborē, tu rūmentum excipe: & si tecum est tuus (vñ dicit) Dominus, tu aderis. Tum ille intrepide confijsus in Domino factum se pollicetur.**

CXI.

Hic vero ad illiusmodi conditionem omnis illa Gentilium turba concurrit, faciliusque arborē sua habuere iacturam, sc̄ inimicam sacrae rituum casu illis obruffent. Itaque cum ritum in partem ipsa illa efficeret, ut non efficeret dubium quem partem succida corrueret, eis loco vñcītū statutum pro arbitrio rusticorum, quo arborē efficerant nemō dubitabat. Succidere iustus ipse suā pīnum cum ingenti audio letitiaeque corporē: adorat enim turba mirantur, tamē penatim mutare possum, & rānam suā casura minari. Pelabant enim monachī, & pericolo tamen propriae contrari, sicut omnem fidemque perdidérant, solam Martini mortem expectanter. At illa confijsus in Domino, intrepidus operiens, cum iam fragorem sui pīnae concidens edidisset, sum cädens, tam pīper se rānū, elevata obliuia manu signum salutis ostendit. Tum vero turbinis modo (retrorsam putares) diversam in partem ruit, adeo ut rusticis, qui tunc loco steterant, pene proferantur. Tum vero in cœlum clancore sublato, Gentilem flūpore miraculo, monachī flere prægaudio, Christi nomine ab omnibus predicari, satigat, confitit, et dū falatum illi venisse regnum. Nam nemo fere ex immensi illa multitudine Gentilium fuit, qui non impotuisse manus desularat, in Dominum Iustum, relicto impietatis errore, creduliterit. Et vere autem Martinum paci admodum, ita pene nulli in illa regioneibus Christi nomen reperient, quod adeo virtutibus illius, exempli, conculcat, ut iam ibi nullus locutus sit, qui non aut ecclesiis frequentissimi, aut monasteriis sit repletus. Nam vñs fana desuperat, platus ibi aut ecclesiis, aut monasteriis confraterat, subdit Seuerus haec item codem argumentum.

In vñ dicit, cui, Leprosum, nomen est, cum idem Martinus templum opulentissimum superfluous religiosus valuerit exire: restitit ei multitudine Gentilium, adeo ut non absque miseria sit repulsi. Itaque secessit supradicta loca, ibique per tristum cilios tenui & cincere, retinacū semper atque oranti, precabatur à Domino, vt

qua tempora illud ea recte habuera manu non petuerit, virtus illud divina dirueret. Tunc subito ei duo Angeli hostiis atque sententiis inferi militare coelestis, se obrulerant, dicentes, misericordia Deo, ut reficiam multitudinem fugientem, presulimq[ue] Martini ferrent, ne quis, dum templum dirueret, obficeret: redire ergo, & opus caputum deuoto impleret. Ita regressus ad vicam, inspectantibus Gentilium turba & quicunque ceteris, dum profanam adem vñque ad fundationem dirueret, atque omnes atque simulara rediret in paludem. Quo viso rusticis, cum se intelligerent dinamo mutu obficiatis, atque perterriti, ne Episcopo repugnaret, omnes ferme lejus Domini ministris crederunt, clamantes, & palam confessantes Deum Martini colendum, & idola neglegenda, quæ fūli adeo non possent.

Quidam etiam in pago Heleburum gelatum sit, referam. Ibi danni templi eidem exieret, faren Gentilium reficeretur in eam errante multitudine. Cumque vñs andator certe sacerdotio cum gladio petrascella pallio, nudam cornicem percussoriposuit. Nec confidat ut seruire Gentilis: sed tum dexteram altius extulisset: responsum erat, conformans, nūm metu veniam preclavat. Nec dispiceat bene fuit illud. Cum enim idola defrument, cultu quidam ferre volueret, in ijscotherrum de manib[us] excusum non comparuit. Plenamq[ue] autem contradicibilem fūi replicata, ne fana corrum defrueret: ita predicatione sancta Gentilium animos mitigabat, ut luce eius veritatis ostenta, ipsa tempora subvertirent. Hæc tamen Secularis de Martino tempora deorum delectuerunt. Enī quod miraculus sit declaratum Dei nūm tempora deorum esse profratra, cum tamē nomihil fuerint, qui maluissent eadem expurgata in vñm converti Christianas religionis, quod interdum factum est, non dubium est. Ex his signis, quæ de sancto Martino à Senero conficipta legimus, conicelūrum capere possumus quid à exercitu Occidentalis orbis Episcopis gestum sit: nam pars alios Episcopos destruerunt, ciuitatum oportuit oblige certamina, quod omnibus in locis idem adhuc vigenter hostes, & calbra diaboli, ad quæ proterrena deficienda penitus maximis oportuit Dei sacerdotes exantellare labores. Ceterum non sic quidem hæc sub huius anni periodo claudimus, ut omnia vñus anni termino facta esse contendant? sed quod hoc anno ceptum sit, quod se quenamvis quoque annis agi perseuerauit indefinenter: adeo, ut si reperire post decennium per Theodosii Comites Gaudientium atque locum, quo tradit, posceret hoc tempore Theodosii idolorum tempora Romæ Ipolias, sub Honorio Imperatore (quod S. Augustinus testatur) sub Consultatu Manlii Theodori, deorum tempora Carthaginæ euerstæ. Cum vero vñb[us] terrarum Christiani orbis a Christianis idolorum tempora proferterentur, nullib[us] tamē maiori studio, quam Romæ, Hieronymi d[icit] sententia, id factum fuisse constat.

IESV CHRISTI
Annus 390.

SIRICII PAP. VALENTIN. 35. IMP.
Annus 6. THEODOSII II.

NONAGESIMO supra trecentesimum Christi anno Valentinianus Augustus quartum aggressus est Colusatum, collegam natum Neoterium. Antequam autem ad huius anni Theodosii Imperatoris res gestas enarrandas sylbum admoneamus, versus monumentum eiusdem anni Consulibus confignatum hic reddamus; quo valde admireris repertis his temporibus Theodosii, cum Romæ adhuc ipse moraretur, dicatum ibidem fuisse argum ad sacrificia, in qua sculpti superne arietes quinque, singuli scilicet in singulis angulis, atq[ue] vñs in fronte, idemque omnes macrati iacent, & in dextro lateræ reæ adfistat sub pīna, à qua cympanum, & fistula compara & crotala dependent, a finistro vero latere sub altera

pīna

pina dux fistule & faces transuersae, omnia ad ysum sacrificii comparata, inscriptio vero sibachet a:

DD. NN. FL. VALENTINIANO. ET. GRA-
TIANO. IMP. SVIS CLONIVS. RIFIUS.
VOLVSIANVS. V. G. ET. ILLVTRIS. EX
VICARIO. ASIA. ET. GEONI. RYFI.
VOLVSIANI. V. C. ET. ILLVSTRIS. EX.
PRÆFECTO. PRÆTORIO. ET. EX. PRÆ-
FECTO. VRBIS. ET. CECINE. LOLLIANE.
CLARISSIME. ET. ILLVSTRIS. FEMINE.
DEAE. ISIDIS. SACERDOTIS. FILIUS ITA-
RATO. VIGINTI. ANNIS. EX. PERCE-
PTIS. TAVR. OROLIS VI. ARAM. COM-
STITVIT. ET. CONSECRAVIT. X. KAL.
IVN. D. N. VALENTINIANO. AVG. ET.
NEOTERIO. COSS.

Potius ne fici, vt post tot leges à Theodosio aduersus facta Generium editas, ipso etiam adhuc Romæ agentes, & vtrita dicam, ob oculos eius, noua constitueretur ac dedicaretur aræ, cum nec vnam Victoria reliqui, Generium laborante Senatu, & admittente Symmacho, ipse concilifer, imo & eam ob causam anno superiore (vz vidimus) eundem Symmachum multatet exilio: Quamobrem in eam sententiam veleentes magis imus, vt ea omnia à Volusiano secreto in propriis audibus facta fuerint ad priuatum facrorum vnum. Porro de Volusiano deorum cultui addicissimo illud modo sciendum, labores plenum S. Augustinum iam Episcopum, vt eum ad fidem capessendam induceret, id exposcere eius matre ad Christum iam ante conuectus; ipsum tamen testifitatem aque obiectivam vlique ad ultimam senectutem. Euchinum permanisse; cum tandem morbo detentus, agente apud eum Melania iunior eius nepte, baptizatus, bene Christianus ultimum clausit diem: fed de his suo loco dicendum quinto Annalium tomo.

Hociplo anno Theodosius Imperator, qui anno superiore recedens ab Virbe mense Septembri (vt vidimus) Mediolanum le contulerat, ibidem degens, ob clamorem Thessalonicensium perpetrata, S. Ambrosio repellitur ab Ecclesiæ, ac nonnihil publica cœta penitentia, in eam admittitur. Dere tanta narrationem aggrefluris, cui hoc portfiliū anno à nobis ponatur; ratio in primis reddenda est. Sed aut omnia confundita illorum tentativa, qui dixerunt ea cōfigisse post secundum Theodosii in Italiam aduentum, politique debellatum Eugenium; cuius sententia ancor est Sozomenus, quem vix vnum vel duos repetes ex recentioribus sequentes, cum immumeri ferme sint, qui ea omnia ad tempus post debellarum Maximum referant, fecuti Rufinus, Paulinum 4, atque Theodoretum. Inconfans pariter allertio repertus, cum Thessalonicensium cœdeat tunc euenisse dicari, cum de diffectione executionis sententia tringita diebus Theodosius legem militi: nam nullo penitus pacto cohæret tempus cuiusmodi late legis, cum temporibus debellati ab eodem Theodosio Maximi. Et enim data illa lex ponitur f Veronæ sub Consulatu Antonii & Syagrii, anno Domini trecentesimo octogesimo secundo adhuc superflue Gratianu, à quo late habetur, cum nondam Theodosius in Occidente rediisset; quod post septennium à tempore late legis euerit, de qua modo dicendum inferias.

Cum igitur ad tempora priuini in Italiam Theodosius aduentus eiusmodi Thessalonicensis elates referendas; conterque ipsum Theodosium morari duxisse in Occidente ad sequentem vlique annum: quod postissimum anno elas in Italia commemorationis id acciderit, pernelli gandum est. Non quidem primo euenit anno, quo Maximum debellatum mense Augusti diximus: nam eum post necem Maximi contingit Ambrosio agere apud Theodosium pro Episcopo, qui incederat synagogam, & aliis nullam protius eius rei habuit mentionem, que neceſſaria inferenda fuisset, id exigente argumentatione, si ante

accidisset. Sed & cum octo menses intercessisse Theodosius dicar g. à tempore excommunicationis vlique ad iē-
conciationem, quæ tempore Natalis Domini contigit, non patiuntur angustiae temporis, vt primo anno haec fa-
cta esse dicantur; nec item anno sequenti, quo vidimus Theodosium non in lucu (vt ferunt b) & penitentia e-
gille Mediolani, sed famis profectum esse mensi Junii Romanis, deque extincto tyranno una cum Valentiniaco triumphale. Quamobrem reliquum est, vt affirmare ne-
cesset, hoc ipso anno, vel sequenti, ea de clade Theffa-
lonicensiæ penitentia Theodosii contingisse. Sed cum non detur locus, vel tempus, vt dici possit ea obueniente
anno sequenti, siquidem mente Novembris eius anni re-
cedens ex Italia reuefuit ell Constatinopolim, vt demorab-
itur; ex necessaria propria inductione, affirmandâ
est, ea omnia præfenti anno contingisse, quo Theodosium
confiditile Mediolani, ex datis ibi receptis appetat.

Hisgitur de tempore declaratis, de spinis difficultatiem emergens oratio ad rei gestæ narrationem profiliens, alia adhuc parva ut peditus dubitatione, quod dixerint alii, cladem Thessalonicensem, cum Theodosius ibi esset, factam esse, sed perficuhi re largatur erroris, cuin antequam fieret, constet Ambrosiu Mediolani apud eundem Theodosium intercessisse, vt Thessalonicensibus, noxam sceleris perpetrati remitteret: quod quidem tum eiusdem Amisoli, tum aliorum testificatione, sublequens oratio demonstrabit. Ingrediamur iam pede libero historiæ ipsam ex diuersis antiquis historiæ concinnatam, atque in primis ex Sozomeno i, cum ab exorto suo auſpicatur his verbis faciens à Thessalonicensibus perpetratum: Erat inquit, peccatis iniquitatis huiusmodi: Bothebas tum tem-
poris apud Illyricos milites Prefecti Autriga, puerorum dominii in-
duplicantes, de stupro interpellari, easque de causa comprehen-
sionis, vinculis erat. Instante autem solemnitate euentu, et tamme populus
Thessalonicensium, reluti ad eam conuocationem necessarium,
dimitti placbat. Quid quidam non imperabat, in grauem sedi-
tionem efficeret, ut tandem etiam Bothebas ipsum interficeret.
Quare remittens, imperator prater modum excandavit; & certum
corum numerum, qui aspergant, interfici precepit, ex quo ciuitatis
multi minus cedebus impletæ sunt. h.e. Sozomen, de facinore
Thessalonicensium, & in eos à Theodosio decerta vin-
dicta.

Sed non quidem ab eo tunc ibi praefente, nec statim, verum ut Paulinus & alii tellantur, cum iam ante S. Ambrosius apud Theodosium pro illis egisset, atq; etiam indulgentiam impetrasset: nam ait l: Promiserat n. Ambrosius
Imperator, se veniam daturum curibus supra adhuc ciuitatis sed age-
tibus Comitibus ecclæ cum Imperatore, ignorante fæcide, vlique
in horam tertiam gladio inuita est donata, atque plurimi intercessi-
pi immiscerentur. At non vna Ambrosio interpellante, sed alii
quoque Episcopis id agentibus, veniam Theodosium
Thessalonicensibus impetravit, scilicet S. Augustinus affi-
mat, sed quoquidam, qui ei cohabitabant, vindicante com-
pulsum: verum puro Ambrosio per litteras rem gelata
figuerat ex eius ad eundem Theodosium litteris pol-
la datis conflat, post tantam cœdem parratam, rediunt
Mediolanum Imperatori ipsum Ambrosium communio-
nem Ecclesiasticam denegasse.

Sed vnde, quælo, tanta fiducia Comitibus Theodosio-
vi, ut pollicitatione venire auderent Principi è revocate? &
quibus ab illis valut Theodosius argumentum inflati, ut
quos promisisset Episcopis, non prætaret? Audi, quænam
à magistratibus tunc videantur iustitiae specie potuisse in-
geni Theodosio: pro arbitrio nimis & ratione temporis
debere Principem adhibere misericordiam & indul-
gentiam, atque rigorem temperare iustitiae; ab his vero
turcib[us] abstinentiam, cum rerum experientia conflare, ex
ea subditos reddi contumeliosos, proteruos, atque ad deli-
lin quendam faciliores; adeo ut nisi in oxen ferent legum
iniquilares, & gladiis potestatis occurreret, nulla expulsus
fuerit securitas magistratibus; periclitandamque
mox salutem Imperatoris, si impunè licet populo le-
ges pedibus proculare, & conseruo agmine appetere ma-
gistratus. Rursum v. his addere, hanc omnitem audaciam

IV.

i Soz. 1.5.2.

24.

V.

k Paulus.
in Psal. 5:
Ambros.
Ex. Scotti
IMPE-
RANT
VENIAM
THESSA-
LOHICEN-
SIVS.
l Aug. de
Civit. Dei
L. 4.4.9.

VI.

ill. 13.

illis non aliunde suppeditari, quam ex nimia Principis indulgentia: nam si lego actum esset (ut par eile videbatur) aduersus Antiochenos scelus immunitissimum perpetratus, cum ipsius atque Auguste defunctorum statu deiecere, ac tanta ignomina pertraxere; haud Thessalonicensium animi in necem Praefecti militum adeo immuniter exar-
fissim, sed cohibiti fuisse timore vindicte, & inflexibilis ad veniam seueritas Principis continuille coldē quantumlibet exercitatus in officio. Quod item in Antiochenos ultum non esset, animos etiam improbos Arianos, tot legibus exagitat, summa ex indulgentia Principis armatos fiducia, non esse veritos in tanta ciuitate tam im-
mante scelus, neglegit magistratus & ipso Arcadio Au-
gusto filio Theodosii, vi publica perpetrare, cum Con-
stantinopoli (quod dictum est) infilientes in domum E-
piscopi, eam incendio concen-
trarentur.

VII. Sed quod Arianos etiam immunitis fuerit indulgentia imperita, Catholicis quoque glorianti in synagogam Iudeorum, & in eis Valentini orum audacia submis-
ta fuisse videi poterat: Et ad postremum quod feci-
t illis, ita & istis estissimo proemprout cleverit Principis fuerit haulta venia, peneque remissio abundantia misericordia erogata, his exemplis, veluti ad delinquendum illecebris, Thessalonicensis ex levissima causa tam dura
animo concepisse, tamque crudeliter operi perpetrasse.
Quibus si ex sententi Episcoporum igno feceretur, iam de talite Imperii actum est, cum ius inaudacibus quibusque impune quodvis aggredi fecit & attentare flagitiū licet: adeo ut nullum pene remedium foret ad prostratam Imperioriam potestatem ac maiestate in erga iam, comprimentamque excedentem audaciam, quam si in Thessalonicensis acerbis vindicta etur, vt non tantum compensaret admissum facinus vindicta seueritas, sed furens & excedens supplicium timore sui reuocaret contempta haec tenus iusta exulemque custodia legum patrum populum tranquillitatemque modelatum postlimio tenueret. Docere namque hoc ipsum similitudinem cupi arte: cum vt bene consularit via iusto corpori, quod formens & olecentem curat non portat, cibidum membrum fero securi, secundumq; igne adulfum confunditur.

VIII. Hæc plane sunt, qua putamus à Comitibus tunc fuisse Imperiori suggerita: quibus ille adeo persuasus, & solitus quod pollicitus erat Episcopis, de vindicta in populum Thessalonicensem, animo effterare recipiuit, cum hie ipse à natura compotus esset moribus (quod ait Ambro.) vt in æquilibrio positus facile vel impelleretur ad veniam celeriam commoueretur in Iram, atque adeo ut se ipsum ab eareuocare vix posset. Ita autem a nobis coiuncta confilio, vt ex his Theodosii pietas magis elue-
scat, qui cum hac omnia pro sui excusatione habet, que aduersum rearguentem Dei sacerdotem obtulerit, qui bus in ista vel apparentem falcerum defensionem patet: his tamen omnibus pretiosis atque contemptis. Dei sacerdoti magis, quamlibi ipse sententia que familiatum detulit, atque patet. Magni quidem hec sunt ponderis, si equo telo estimacionis libramento penitentia: vt non declinauerit os eius ad vestram malitiam (vt Daniel dicit) immo nec preterea iustitia: ad excusandas excusationes in peccatis: sed ablique controvicia à te inique ad misum existimat, quod sententia Dei sacerdotis ea esse, decreuit fuisse.

IX. Quibus namque ipse Theodosius natura compositus esset, & quam faciliter id ignorandum, S. Ambrosius declarat his verbis: *Beneficiis se patalat accipitisse aucto-
memor Theodosiu, cum ro-
Ceteri ignoravere. & tuus proper erat re-
nies, cum fuisse communis maior in scandis. Prorogatus agri condic-
erat, indignatione fuisse, & optabat ut in eo, quod in aliis timebatur,
vt traheretur. Hæc erat remedium rerum, quoniam cum haberet su-
per omnes potestatem, quasi parem expoliare malebat, quem quasi
Index patre. Sepe trementes ruitus quos obviegit, &
comitios sceleris cum desperata soluta criminis. Vix crede volebat,
non plectere, aquitatis iudeo, non pana arbitrat, qui manu quam venia
confidentis negat. hæc de moribus Theodosii S. Ambrosius:*

quos cum probe noscent qui illi inherentes à consiliis e-
runt, magna diligentia cauerunt, ne quæ ab Imperatore,
ipsi persuadentibus, statuta erant. S. Ambrosio innotesc-
cent: ea enim aduersus Thessalonicenses non ipse
Theodosius solus animo furore concitato decrevit; sed
res maura est acta in Consistorio, ad quod non tantum
Ambrosius accederet, verum & curatum est, ne ipse
fuerit quod statuta essent; quod timeret, ne pro illis ro-
gando veniam, rem impediturus esset. hæc quidem omnia
in literis potesta ab Ambrosio ad Theodosium scri-
pitis expressa habentur, quas paulo post recitabimus. At
quid post hæc, cum decretum ab ipso in Consistorio fuit
executioni mandatum?

Accidit quidem, vt ficut incens flamma neficit certis
limitibus contineri, sed lanus progradietur, cum venti
vehementioris flatu percellitur: ita vindicta in Thessalon-
icenses delinqüentes ab Imperatore statuta, exque infor-
mati cum sonitibus, quasi turbio violentus oboluere. ait n.
Ruffinus d. Ad Carenenses visitari populum, ei. ex improvso cur-
sum fundi milites, atq; obruncari pacem, vt quicunque occurreret, ole-
dio ibat, & vindictam dari non criminis, sed favori, hæc petivit. Ve-
rum nequaquam vnius Ciceri limitibus valuit in fure-
tum militare cohiberi: sed foras progressi, omnes, quos
reperirent, veluti hostes gladiis confodore: Nam amittit
(inquit Sozomenus e) multa iniqui cibis adimplata fuit.
Siquidem & peregrini, qui modo vel adiunguerant, vel de via ad-
venient, ex improvso apprehendebant sibi, atq; miserabilitera-
de, in quibus & hæc queque. Mercator pro filiis sua duobus capit, &
ipsi offert, orabit, vt filii sacerdotum, ipse interficeretur, & inci-
fali mercede, anri quicquid habeat, militibus politice ait. III
calamitatem homini miserari, pro vero ex filiis, quecumque, vellet
supplicationem amittit: eos vero dimittere, totum sibi non esse
dicit, ob id quod numeri desicerit. Pater itaque utrumque lamenta-
bundus ac pleora inuita, neutrino electionem facere solemus:
sedi continua bestiatio, donec interficeretur ambo, sufficiat
manus, ac uali virtus que amore ruitus. Quænam etiæ pro quoque
fervore accepto, pro domino suo, qui ad lanceam reprobatur, aler-
ter non appetit mortem, hæc Sozomenus. Porro septem
millia hominum cesa fuisse: Theodorus affirmat f. ad Thrid. L
tristis: horum spatiis fuisse gladii, Paulinus xii. g
Tunc immanis Thessalonicensium cedis perpetrata
mox in Occidente perlatur est, auditumque
Mediolani non ab Ambrosio solum, sed & ab Episcopis,
qui Synodi causa conuererant, qui & infandum facines
depolarunt, auctoratu ipsius Imperatorum vehemen-
ter detestati sunt. Ambrosius vero ipse, qui inter eos locu-
principem obtinebat, vindex acerrimus infurierat, atque
armis, quibus licuit, tempe spirituibus, segregi ipsius
Imperatore institut: ac primum omnium veluti qui-
boldam missilibus, longe adiut possum, literis appetit,
quibus significauit, ipsius ob patras Thessalonicensium
ades indignum se Ecclesiastis communione penitus
reddidisse, ac que ab ipso ingressu Ecclesie separatum; sed
nam illi fuit usque reliquam, ut per centuriam agendo
promeretur ab Ecclesia indulgentiam. At descuba-
tus hic eius episcopiam, eo tempore ad ipsius Theodo-
siū scriptum.

X. Auguſtissimo Imperatori Theodosio Ambrosius.

Et reverenter duci mihi recordatio est, & beneficiorum,
que celesti mei intercessione summa gratia in alios constituit,
gratiae memini. Unde coliguntur, quod non integrato aliquo affectu
aduentum tuum semper mihi antechas, exceptissimum deinceps
poteris. Sed quia causa hoc feceris, brevius expediam. Sol rudi
in tuo Comitatu non natura crevuta videlicet, ut andem & lo-
quendi prius mure. Motu enim sequenter ei, quod ad me re-
surgent aliquis, quia in Consistorio tua flanza furet. Ego ergo ex-
pers communis fuis sum: cum dicat Dominus Iesu i, natus esse eccl-
esiam, quod non manifestetur? Vt crevita vestit, qua premi satrapæ
Imperiali arbitrio, & profecti, ne aut ipse causam commotionis
habeat, cum id egerit, ne quid ad me de Imperialibus deferas statu-
tum: ego cum fuero presentis, aut non ardara per metam omnia,
& quia coniunctus famam subibo, aut ita auctoriam, ut mihi aures
patiant, recintercludatur, ut audita non possem eloqui; nec eis, qui
in sufficientem prodicionem venirent, ledam in periculo.

Quid

a Ambro. 28.
in saepe
Theodo.

b. 48.

Quid igitur facrem? Non andire? sed atri non possem etra
veterum fabularum claudere. Prudenter? sed quod in triu iusitiam
torem, in meo verbo deberem auere, ne quid errantum committet-
ratur. Tacerem? sed quod in erratum fore omnium, abigeretur
conscientia, vox expiratur. Et vbi illud? Sed si sacerdos et non dece-
rit erranti: ut, qui errauerit, in sua culpa mortetur, & sacerdos rem
erit pene, quia non adiunxit errantem? Accipe illud, Imperator
Auguste. Quia habes fidem stolidum, non possum negare quod Dei
timorem, non diffiseris. Sed habes naturam imperium, quem si quis le-
nire vellet, cito vertes ad misericordiam si quis similes, in manu ex-
uscias, ut eum reuocare vix posui. Vt inimico finem mitigat, nullus
accident.

Liberter eum committo tibi: ipse terrenus, & pietatis studi-
vimus impotens natura. Hunc ego impetus malorum cogitationum
tuum (cetero committere, quam mea facta publice fore, haec mouere).
Itaque malum officio meo aliquid deesse, quam humilitati, & requiri
in me ab aliis sacerdotiis autoritatene, quam te desiderari in me a-
mantibus honorificatum, & regno imperii, integri, ecclie confisi
eligiendi facultate. Pretendit eruditum corporu re vera gravem, &
mox a vita mortalium, sive letacionis, sive memori tamen malissimum,
quam aduentum tuum biduo aut triduo non expeditorem, sed quid
facerem, non erat.

XIV.
ADMONIT.
DE AGRI-
DA FORNI
TENIA.

Factum est in te libe Thessalonicensium, quod nulla memoria ha-
bet, quod reuocare non potui ne feret, immo quod ante atrocissimum
fore dixa, cum totiem rogarem: & quod ipse seru reuocalo, graue
factum patiti, hoc factum extenuare non poteram. Quando pri-
mum auditum est, cum propter aduentum Gallorum Episcoporum
Synodus conuenerat, nemo non ingenuit, nullus medioter accep-
per, non et factis absoluere in Ambroxi communitate. In me etiam
amplius communia exaggeratur inuidia, si nemo dicere Deinostis
reconciliationem fore necessariam. An padet te, Imperator, hoc face-
re, quod Rex Propheta auctor Christi secundum carnem propon-
fecit David: illi dictum est, quia diue, qui haberet plarimos gre-
ges, viam pauperi aen propter aduentum hostium eripuit & occi-
dit: & cognovit, quod in locis arguitur, quia ipse fecisset, ait:
Peccatum Domini. Nola ergo impotens ferre, Imperator, fiduciar-
tib: Tu scis illud, quod David Regi dictum est a Prophetâ. Si
nisi hoc scdū audieris, & dixeris Peccani Domini fiducieris rega-
lile illud preceptum: Venite adoramus, & procedamus ante eum,
& ploramus ante Dominum nostrum, qui fecit nos. Dux & rôb: Quoniam parentes te, diximus tibi Dominus peccatum tuum, & non
meritorum. Iterum cum plebs numerari incepit David, percutit eum
corde, & dicit ad Dominum: d: Peccata vehementer, quod fecimus
hoc verbum: & nunc, Domine, asper iniquitatem fecimus, quod de-
luga vehementer. Et miseri est iterum ad eum Nathan Propheta,
qui cito opacum conditionem offeret, ut quam volet, eligere,
famem tribus annis in terra, aut tribus mensibus fugere a face in-
micorum suorum, aut triduo mortem in terra. Et respondet David:
Angustissima sunt tria hac vehementer: veruntamen in calam in ma-
num Domini, quoniam multe misericordie eius nimis: & in manus
humana non incolam. Culpa autem erat, quantum voluit fecit numerum
totius populi, quem fecam erat, quod scire, Deus sol debuit re-
seruare. Et cum magis mors fuerit in populo primo die, ad horam
prandy cum videlicet David percussit Angelus in plectro, ait
David: Ego peccavi, & ego pastor malorum fui, & bie gressus
fecit: Et manus tua me & tu dominum patris mei. Itaque pon-
tuit Dominum, & iustus Angelus, ut parcer plebi, sacrificium au-
tem officeret David. Erant autem tunc sacrificia pro delictis: ha-
bant sancti sacrificia penitentia. Itaque ea humiliante acceptio Dei
facit eum.

XV.
e. Job. 31.
f. 2. Reg. 12.

Non enim mirandum, peccare hominem: sed illud reprehensi-
ble, si non se cognoscit etra, non humiliet Deo. Job sonus, &
ipsi potest in seculo eis: Peccatum meum non abscondi, sed cor am-
plici omni ambolet. Ipsi immuni Regi. Sed duxit Iomathus filius suis: Noli peccare in seruam tuam David: & ut quid peccare in
sanguinem innocentem, occidere David sine causa? Quia iesus
erat, peccabat tamen, si occidere innocentem. Denique etiam in Da-
vid & cunctam regno patitur, & audiuit Abner innocentem occi-
sum a Iob ad eum militis sue, ait: Innocens sum ego & regnu-
mum amabo & vixque in aeternum a sanguine Abner filii Net. O
reuant in dolore.

XVI.
S. AMBRO-
SIUS.

Hec illo scripti, non ut te confundam, sed ut Began exempla
proponentes, ut solas habeas peccatum regno tuo. Tolle autem, hu-
milianda Deo animosum tuum. Homo es, & tubi venit tentatio: qui
adversarius

IMP. AD
POENI-
TENTIAM.
In Mat. 25.

KVL.

VISIO
OSTENSA
AMER. OZ.

i. Psal. 118.
k. Psal. 68.

XVII.

I. Oe. 6.
Matth. 9.
G. 12
m. Pro. 18.

XIX.

XX.
THEODOSI
POENI-
TENTIA.

o. Paulinus
vita S.
Psalms

munione

munione, quam publicam agere penitentiam. Cui Imperator contra aggressum, David adulterium simul & homicidium perpetrasse. Sed responsum illico est: Qui securus es errantem, sequere corrigitur. Quod ubi audiuit clementissimus Imperator, ita suscepit animo, ut publicam penitentiam non abborret: cuius correctionis profecta secundam illi parvam victoram, post illum videlicet nuper recentiam de indulgentia concessa illis, qui ludorum incenderant synagogam. Sed Paulinus compendio quidem: nam plura praetermissa à Theodoro narrata, quem audire dignum putamus; ait enim:

a Theod. B.
3. c. 17.
XXI.
AMBRO-
VETAT
THEODOR-
INGRES-
BVM IC-
CLESIA.

Hac miseranda & lugubri calamitate cognita, Ambrosius ille, de quo supra diximus, Imperatori Mediolanum aduentans, & in sacrum templum ingressus, extra sacrarum vobis obutam procedit, rotatque in templum intercedens, & his seruibus cum assatur: Ei verisimile, & Imperator, te ignorare cedat à te perpetrata magnitudine, neque post solatam tristitudinem ratione admisum facinus parvidet. Nam Imperator fortasse principatus peccatum agnoscere non finit, sed postea ostendit ratione caligem. Verum quod sit natura nostra, & quam fragilis ac fluvia, confundendum est: & in auctor patrem eius, ex quo oritur fama, & in quem relazari, acti mentis intendenda: neque ipse splendore purpurae corporis, corporis illa operi immobilitatem ignorare debet. Quin etiam illi imperio, qui & cunctis sunt natura participes, atque adeo conferunt: Vnde enim Dominus omnium & Rex, hunc iuueniatur fabricator Dei. Quibus igitur oculis intueretur templum illius, qui est omnium Dominiu[m] quibus pedibus sanctum illud solum calcabis? Quis, quisque manus misera cada & sanguine reperit sas extenderet & velut sacro fundum corpus Domini recuperet. Aut quo modo venerandum eius sanguinem ori admouebit, qui furor ira iubente, tantum sanguinem, tam inique effundit? Recede igitur & ne carnem sceleris felix ante editum angere; sed capite vinculum, quo vi ligari, Dominus omnium carnis sententiam dat: quod quidem vinculum vini habet & morbum animi depellens & te ad sanitatem restituens.

XXII.
DOLOR
THEODO-
SII OR EX-
COMMY-
NATIO-
NEM.

Hic oratione obsecutus Imperator (nam dominus elevatus eloquitur, accurate norat tum que essent officia fæderiorum, tum qua Regum propria) cum penitus & lachrymis ad Palatum reverenter. Atque longa temporaliter dilapsa (octo enim mensis iam prætererant) Salvatoris Natalitia furee celebrata ex his colligentes, mente Aprilis haec Mediolani peracta. Sed pergit: Imperator autem confudit in Palatio, lamentu se detinet, & magnam vim profundens lacrymarum. Quod cù antea adiutor iste Ruffinus, sicutum Magister Aula fuit, magnaque apud Imperatorem auctoritate, vicepotestate familiaritate ei coniunctior, ad illam accedit, regat causam fletus. Tunc Imperator legem accribuit, & maiorem in modum fletus. Tu, inquit, Ruffine Iude: nam quanto ipse in malis versus, non sensu. Ego vero genio, & meam infusum dolorum calamitatem dum mente complector; quans facilis aditus ad sacrum templum (ruris & mendicis pateat, liberi, illi ad Dominum suum deprecandam debet introitum: nisi autem non modo ad illam locum, verum etiam ad celum ipsum accessus preclivus fit). Nam venit mibis mentem sententia à Domino prolatu, que palam dicitur: Quemamq[ue] ligauerit super terram, erit ligatus & in celo.

XXIII.

b Matt. 6.

Cui Ruffinus: Curram, inquit, si placet, ad Episcopum usi supplicabo, persuadaboque ut tua soluat vincula. At non est, inquit Imperator, tibi morem gloriar. Neque enim adeo inflatus aquaque Ambrosii esse senteniam, ut non metu pacificatus Imperator si legem dinuniam violauerit. Hec idcirco Theodosius, quod scire Ecclesiæ legem esse, vt non nisi prope Paphalæ tempore publice penitentes ab Episcopo reconciliarentur Deo, & restituerentur Ecclesiæ: nisi velis potius ipsam allusisse ad Ecclesiasticam illam legem, quæ caueatur, ne voluntaria homicida nisi in fine vita communicaret. Verum (subdit Theodoretus) cum instaret Ruffinus, polliceretur q[uod] se Ambrosio persuaseret: Imperator ubi propterea abiit: n[on] posse fletu illius, & Ruffini consilium premisso paulo post sequitur. Et primum autem Ruffinum fletu visitavit Ambrosius. Viderat mini, inquit Ruffine, eorum impudentiam imitari: nam tametsi tuo fletu tam crudelitatem illi cederet, tu tamen ita perfruisti os, ut nec padeat, nec p[ro]grediat[ur] tanta rabi contra imaginem Deianimam. Vbi vero Ruffinus obiret enim oraverat, & dixerat que Imperatorem brevi venturum: S. Ambrosiu[m] diuino zelo accensu. Ego inquit Ruffine, predico, me illum ab ingressu sacri vestibili prohibitorum: Quod si Impe-

c Consil.
Anney. p. 23.

AGIT PRY-
STRATE-
RIUS
PRO THO-
DOSTO.

rium mutauerit in tyrannidem, cedem ludens quidem excipit. Quibus auditis, Roffinus Imperatori per intermissionem significat: horatuta, vt maneat in Palatio. Quod autem hic à S. Ambrofio Roffinus exprobatur sit, sisus ipsius tam diram illatam esse Thebaliencibus clademerit ut miseris, cum scies poeta, quantum, Deo vlcifente, expertus sit ipse vindictam, & quam infelici exitu vitam clauserit.

Hac cum Imperator (subdit Theodoretus) in melius fore accepto: Eo inquit, illuc ministrum, quo iustas debitatae contumelias subeam. Vbi vero ad facias templi parates aluenit, non ingreditur in templum ille quidem, sed ad Episcopum, qui in ecclesia salutatoria fidelis, accedit, obserat, & vincula quibus solutus. At Ambrosius eius aduentus dicit esse tyranicum, eumque ipsum contra Deum infantem & illius ligos proteceret, tunc Imperator. Non obstinatus animo, inquit, leges concitas impugno, neque sacra vestibula per nefas introre cupio: sed oro, ut nimirum soluas vincula, & proponas tibi ante oculos elementum illius, qui est Dominus omnium, & ne nimirum excludas tamquam, quam illi omnibus, quos peccatorum suorum paucitatem, patefecit. Cui Ambrosius: Quoniam inquit, penitentiam post tam gravis celum amissum objectum, sententiam, & non reparationem, sed animo trato oblectans, sententiam pronunciatis: conscribere legem, quia deinceps sententia per iracundiam pronunciata trista sit, & nullus momentum: cognitione que canorum de cœlo & publicatione bonorum ad triginta dies scriptis prodit maneat, ut recta ratione de illis iudicium descat de omniis confitit, qui decreta illa scriferint, madata tibi solent, ac tunc quidem comprehensa trascindat, ratione sola causam expedit, inquires in decreta: & ita pessime, inquit ne sit, an equa. Quod si quisque reprehendere, certum est ea decretâ scripti mandata te dicas etiam, fini equa, consummaturum, scipio manifesto intellecturum, numero diuersum intercelorum nihil de aut oritate decrutarum rebus sanctorum omnino detractum esse. Iffid consimil Imperator, quoniam prudentissimum esse censet, libenter amplectatus, iuxta exemplum legem conscribi, iuxta subscriptionem confirmat, meminerint etiam huiusce runc (scripte legis Ruffinus d[icit] & Sozomenus). Extat quidem lex ipsa, eadem continet: sed quod ante annos octo da habeatur, & non Mediolani, sed Verone, viuente adhuc Gratiano Imperatore, nec Natalis Domini tempore, verum mente Septembribus, rem perplexam admodum reddit. Lex inquit cum in Codice Theodosiano, tum etiam Iustiniane ita descripta legitur f.

Imp[er] Gratianus, Valentini, & Theodosii A.A. Flavianus PP. Illyrici & Italie. Si vindicari in aliquo fuerit contra nostram coniunctitudinem pro causa mea in infernum: sollemne statim eos auxiliarebimus, & auxiliare sententiam: sed per dies triginta super statim earum soris & fortuna suspensa sit. Reos Jane accipi, & vincit, que custodiunt: & excubis solitarios vigilanter obseruant. Dat. 15. Kal. Septemb[ris], Verone, Antonii & Syagrius Cof. qui quidem tempore Theodosii annum agens quartum in Imperio mobatur Constantiopolis; nec memoria illa penitus est, in quam nisi aduersus Maximum pugnatum venisse in Italianam. Quamobrem cum de causa fæcienda de lege exdem sit sententia antiquorum historiæ, ac Ruffini prefertim, qui tunc temporis scriberat, illud cogimus opinari, vt non incuria id factum existimemus (totenim simili erroris in adeo breve inscriptionem irrecepisse, hanc facile adducimus, vt credamus) sed studio perpetratum ab aliquo, qui indigne ferret, eas in loco & tempore atque regulo posita legi, quibus Theodosius immobile facinus decubaretur. Ceterum quod ad locum speciat, cum ea lex data habeatur Verona XV. Kal. Septemb[ris] constat Theodosius hoc ipso anno & mensis confitisse Verone: nam aliud ibidem hoc anno repiterat datum recipiunt g[ener]e. Codem mensis post dies quinque, nempe X. Kalen. Sept. adeo quod esti annus non confitent, certe quidem & locus & mensis & causa aperte possit videntur legi superioris recitare.

At in hoc rufus illud quidem in primis considerari potest.

potest, video diu hanc legem ab ipso promulgationis titulo in chartis publicis editis circu latam: si quidem Sidenius Apollinaris, a quod inuenient eam ab eo; titulo, tribuit ipsam Tiberianum Senatus consulatu, quo (vt auctor est) Suetonius b) decem tantum dierum spatiuum ante executionem sententiae concelebrum est; cum tamen prorogatio triginta dierum non nisi lego Theodosii modo recitata concelebra habeatur. Constat igitur ignorante auctorem legis Sidonium, qui longe diuerso eam adscribit Principi; quam sic repetram ab eo; titulo atque Confibus, pro arbitrio fortasse Anianus scriptor Codicis Theodosiani sub codem titulo & Confibus colloquit, cuius fidem se catus Trebonianus codem modo descripsit in Codice Infinianeo. an autem factum id errore fuerit, vel praetextu obtegendi crimini Theodosii, alijs pro arbitrio iudicent, ac si quam habent ad nodi huius perplexitatem soluendam veriorē assertione, proferant, & acquiescent. Haec tenus de lege per Theodosium latam, quam abrogatam fuisse per Niccephorum Botoniensem, suo loco dicemus extirpilla saepe proficia & Theodosii natura optimè coparata, ut pote qui foleret interdum dura pascere, sed (vt auctor Aetius Victor) modica dilectione mollescere. At prosequitur reliqua Theodoore descripta.

XVIII. THEODORIUS RERUM CONCILIATOR. ECCLESIA. 118. c. Psal. 118.

Quare, inquit, confiteat, nempe lege fancita, Sanus Ambrosius eius vincula solutus. Itaq; Imperator fidelissimus in sanctum templum ingressu, non sicut Dominum precusat est, neque genibus flexis, sed prona humi abiecius, verjum illum Daudus recitat: Adhuc patinum anima mea, recta me secundauero verbum tuum. Atq; capitulo membris lacraram frontem ferre, lacrymarum gattis solis rigare, ventramq; sappices petere caput. Vbi autem tempus possest, ut dona laceris & mense exseret, surgit, atque non minorem lacrymarum vim, quam ante recessione, in facturam ingressus est. Cum vero dona, pri solebat, obviasceret, muta prope cancellos manavit. At rursum magnus ille Amorofus non conticuit, quidem, sed locorum differentiam cum docuit. Ac primus scisit, utrum, ecqua re erexit? Et cum respondisset Imperator, se expellere dinominorum myleriorum conceptionem: significans illi per primatum dictandum, quae ministeriabat, ad loca interiora soli sacerdotibus adiunxit, patere, eademq; alii omnibus inaccessi esse, nec debere tangi. Iubet igitur, ut exeat, & cum reliquis laici consilat: Nam purpa, inquit, Imperatores, non Sacerdotes efficit. Quam admodum non enim istud excepti labens Imperator fidelissimus: respondit, se non ammi confidit inductum manuq; intra cancellos, sed hanc confitudinem Confessi monopoli didebat. Quare habeo, inquit, etiam pro hac medicina gratiam.

Tantis & tam eximis virtutis ornamentis enuit tum Episcopus, tum Imperator. Virram, enim admiror: alterum propter ingenuam laudem libertatem, alterum propter faciem obedientiam: & illum propter diuinam zelum ardorem, hunc autem propter suorum amorem. Imperator vero pietatis praepcta, qua ab illius illo Episcopo dederat, etiam cum reverenter Constantinopolim, observauit. Nam cum diuino quodam sole ad templum denuo veniret, statim vi dona sacra & mensa obviascerat, exire. Atque cum Nectarius, qui id tempore illius Ecclesia Antijesuita fuit, rogaret, car non manaret in iugis, inquit: Egreditatem didicit, quid inter Imperatores interficit, & Episcopos: egreditatem reperi veritatis magistrum; nam solum Amorofum non Episcopum dignum co nomine. Tantum commode reprehensio, a viro virtute praeflanta adibita, fecit appetare solerit, haec tenus Theodoorensis de Theodosio penitentia, cuius magno preconio S. Augustinus meminit, cum haec ait d:

Quid autem fuit eius religiosa humiliata mirabilis, quando in Thebae incendiis gratissimum scelus, cui tam Episcopus intercessio promiserat indulgentiam, tumultu quorundam, qui ei coherabant, vindicare compulsa est; & Ecclesiastica coercitus disciplina, sive penitentia, ut imperatoriam celstitudinem pro illo populus orans magis fletu videndo prostrata, quam peccando timeret iratam? haec Augustinus. Sed quid de his ipse & Ambrosius? Dilexi, inquit, virum, qui magis argumentum, quem adulentes probaret. Strauit omne, quo vitetur, infelix regnum: deflexit in Ecclesia publice peccatum suum, quod ei aeternam fraude obrepserat: genitu & lacryma orans venit. Quod priuatis erubescunt, non erubet Imperator publice agere penitentiam; neq; illius postea dies sunt, quo non illum dolere errorem, haec ipse.

Annal. Ecl. Tom. 4.

Viguit, vigebitq; semper eiusmodi Theodosij exemplum in Ecclesia Dei; & q; tunc effulgit, effulgebit iugiter tanquam insigne quoddam ac præclarissimum ornamentum, ac veluti nobile trophyam crecum, ex illustri victoria consecutum, vincente seipsum Imperatore: vigebit inq; gloriose triumphus exculps aeternis tabulis, longe præstantiorib; illis, quibus tum barbarorum, tum tyrannoū declarabatur extinctio, atq; felix Imperij propagatio; vt tanquam in via columnam amplissimis perpetuisq; notis expressa visuri sint posteri Imperatores ac Principes, nihil lucere venitius, concurat splendidus, atq; miscet arduentis inter omnes regis corona virtutis gemmas, quam ipsam illibate frumentata & in omnibus integrerit cultoditam religionem, cuius causa exhibita militas sublimis fit exaltatio, & delata obedientia quoq; summo præfet Imperio: vtq; adeo, vt eius gratia & ipse resuecetur peccatorum, quibus offundi obscurariq; follet fulgor ille regie maiestatis, conquerantur (vt vidimus de Theodosio) in claritudine semperq; manente gloriam.

At quam iuste S. Augustinus acriter inveniat in viro longe inferioris ordinis ab Imperatoria dignitate & aliis Prefectis, qui de peccatis publicis publicam negligenter agere in Ecclesia exemplo Theodosij penitentia, ipsum audi, cum ait f: Resisti mihi filius pestilence, & erubescit genu figure sub benedictione Dei? Quod non erubuit Imperator, erubescit nec Senator, sed tantum curialis? superbia curvis, mens tortuosa. Fortassis in quo non dubitatur, propterea Deus volunt, vt Theodosius Imperator ageret penitentiam publicam in confusione populi, maxime quia peccatum curialis non potuit. Et erubescit Senator, quod non erubuit Imperator? Erubescit nec Senator, sed tantum curialis, quod non erubuit Imperator? Erubescit plebeius, sine negotiis, quod non erubuit Imperator? Quo ista superbia est? nouis sola sufficeret gevenne, etiam si adulterium nullum esset? hac Augustinus.

Quam autem vigeret hoc tempore in Ecclesia severitas publice penitentia, q; non liberaret excusare nobilitas, dignitas, neq; sexus; plane declaratur alio exemplo clarissime feminæ Romane Fabiole nomine, q; adhuc supererat Fabiorum antiquæ familia nobile germæ. Hanc contigit ob secundas noctis post diuotum factum cum priori viro illicite contractas, hinc ferme diebus publica Romæ agere penitentiam; quam à S. Hieronymo de scriptam his adiungere, ob connexionem temporum & similitudinem argumenti, opere pretiū ducimus. ait enim g: Igitur & Fabiola, quia perfusa erat fibi, & putabat a se virum ure dimissam, nec Encalyptis vigorem neuerat, in quo nobendis vniuersa cautio, vniuersis viris, facinus amputatur: dum multa diabolus viras vulnera, vnu incanta vnlus accepit. Sed quid ego in absti & antiquis moris, querens excusare culpam, cum penitentiam ipsa confessi est? Qus hoc credret, vt poll mortem secundi viri in senecte, ani reverta, quo tempore solent vidua negligentes, ingensuit exsilio, agere se liberas, adire balneas, volitare per plateas, vultus circumferre more tristis; facinus induret, vt errorem publice fatetur? & tota vrbe stellans Romana, ante diem Pasche in basilica quondam Lateranu, qui Cesariano truncatus est gladio, statu in ordine penitentium, Episcopo, presbyteris, & omni populo calycyntionis, sphaerum cruentem, ora turrida, quoddam manus, forida colla submittente? Qae peccata fletu iste non purget, quas inniteratas maculas hec lamenta non abluant? & post multa de virtute penitentia de eadem subdit: Non ei confusa Dominum in terra, & ille eam non confundet in celo h. Aperuit cunctis vultus suis, & decolorat in corpore cicatricis siles Romæ confixit. Diffusa habuit latera, madidum caput, clausum os. Non ei ingressa Ecclesiam Domini, sed extra castra cum Maria sorore Moyse separata confudit; vt quam Sacerdos euerat, inferuoraret, ac denide: Recepit, sed oculis omni Ecclesie communio, quid fecit? Scilicet in die bona malorum non oblitus est, & post naufragium rursum tentare noluit percula nauigandi, haec tenus Hieronymus quae aut subdit de eiusdem Fabiole peregrinatione Hieronymi, & de rebus gestis postquam reuelta est, suo loco dicimus, haec n. modo de antiquissime ac nobilissime Romana familiæ sanctæ propagine, Christiana religione fecunda, occasione publice penitentia, fatis sit reuelata oratio. Iam ad S. Ambrolium iudeat oratio.

F

Pauli-

b. Lucas 9.

XXXIV.
3 P. Adm. in
Vt. S. Am-
broz.
VERE
CONVER-
VNT SAM-
BROMIUM.

b. Apud An-
gusti in ep.
Sicinius
Manichaei.
tom. 6. pag.
218. edit.
Plautin.

XXXV.
c. Ambro-
z. 18.

SIRICUS
PAPA DA-
MINAT IO-
VINITANU-

XXXVI.

XXXVII.
c. Siric adu-
lantianum.
lib. 1.
LOVINIA-
NI SCRIP-
PTA. QUA-
ELIA.

675

CHRISTI SIRICII VALENTIN. 15. IM.
390. PAP. 6. THEODOSII 12.

Paulinus igitur post enarraram Theodoli p[re]conci-
liam, mox hoc adiungit a[et]er: Per idem tempus duo potestissimi ac
sapientissimi viri Periarum ad sancta sacerdotia venerabiles homines
(ob pacem enim inter Romanos & Persas, ut dictum est,
mitram, liber securusque erat his temporibus inter gen-
tium vitamque congetitus) deferentes secundum plurimas que-
stiones, ut ex illi probarent sapientiam viri: cum ab hora
dicta prima usque ad horam ferientiam noctis per interpretationem dis-
putauerunt, admirantes, disceruerunt ab eo. Et vii se probarent,
non ob aliam causam venisse, nisi ut certo certius noferent virum,
quem sanae competerant, alia die valde facientes Imperato[rum], pro-
ficiunt[ur] aut[em] utrum Romani illi volentes cognoscere potentiam il-
lustri yri Probi: qua cognita, ad propria reverentiam, hic illi
Anicius Probus, promotor olim Ambro[di] ad Praefectum
provinciarum, longa (ut diximus ex Marcellino)
Prætorij Praefecturæ propagationis Iaffarus. Auguſtūli
mas plane fuisse Romæ ad eadē Probi, illud à Secundino b
dicitum invenimus: Ego nang, inquit, fator non tali diligen-
tia, nec tanta industria Amicoru domini mactare marora, quanta
tua scripta peruenit eloquentia. Clavuere in eadem familia
fanci feminā Proba auia, Julianā nūrū, & Demetrias
neptis magni nominis vi: go, de quibus tuo loco dictū
sumus.

Quoniam aut ex Epistola c. S. Ambroſij ad Theodo-
fum hoc anno post cladem Thessalonicensem (ut vidimus)
data, liquet, hoc ipso anno collectam esse Mediolanii Sy-
nodum Episcoporum: cuiutnam rei occasione oportue-
rit illam cogi consentaneum, & quid in eo factum sit, est di-
ligentia per quendam Haud enim leuis summo[n]e ha-
bit Synodus, ad quam & Galliarum Episcopi conuenie-
unt, & tres Apostolice sedi Legati a Siricio Papa mis-
serunt rei gratia, in quam, etiammodi, onusculum colle-
ctum fuerit, quidve in ea partes statuerint, ut intelliga-
mus: in prius quid hoc anno a Siricio Papa Romæ decretu
fit, quidve ab eodem scriptum Ecclesiæ Mediolanensis ei
declarandum.

Meminiisse dc[on]b[er]tus que superius dicta sunt, ex mona-
sterio Mediolanensi prodilis, immo eiecum fuisse Sar-
daspalum illum sub habitu monachico latitare in Iouinianum
hærciarcham, ceterosq[ue] eiusdem impietatis colle-
gas, quorum viuissatas hærcies superius recensumus.
Toleratus namq[ue] fuit ite cum suis aliquandiu, vel quod
ipius expectatur correc[t]io[n]e, vel quod potius contem-
nendus videatur, qui adeo vanagloriatur in sua prauitatem
aures aliquorum futurans in geter. Sed cum eo temerari-
tus v[er]o progeschus esset, ut verius eodem argumento a se
scriptis commentarios detinet; iam xiziana, qua creuerint
ad messem, fice A[postolica] facienda fuerunt.

At qualia effente eiusmodi Iouiniani scripta, accipe ex
S. Hieronymo d: Pan[ti], inquit, admodum d[icit] sunt, quod
sancti ex p[re]be Rama fratres cuiusdam mibi Iouiniani commenta-
rio[rum] transi[er]ant, rogantes, vt corrum impie responderent. &
Epicurus Christianorum Evangelio atque apostolico rigore conte-
rerent. Quis cum legib[us], & omnino non intelligenter, capi re-
uelare cerer[em], & non verba modo atque sententia, sed singulis
pene syllabis disjuncta, volenti primi scribere, quid dicetur, & sic vel
probare vel relargiri, quod duxit. Verum scriptor[um] tanta
barbaritas est, & tanta vita floridissima sermo confusus, ut nec
quid loquatur, nec quibus arguementis velut probare, quid loquitur,
potuerim intelligere. Totu[m] enim tunc, totu[m] iacet: articuli sepe
singula, & quasi debilitatis coluber in ipso comata frangitur, non
est contentus nostru[s], id est, humano more loqui: altius quiddam ag-
greditur.

Parturiant montes: nascetur ridiculus mus.

Q[uod] d[icit] ipse
Non sani esse homines, non sanus iuret Orestes.
Preterea sic inveniunt omnia, & quibusdam inextricabilibus nodis
vniuersa perturbat, ut illud Plautinarum litterarum et posse ap-
petari:
H[oc] quidem preter Sibyllam legit nemo.
nam ducentundum est.
Eurotas Appollini vates legitimus.
& illud Virgilianum:
Dat sine mente sonam.

H[oc] aliquid quoque cognitum excellit[ur] fiducias Philosophix intelligunt. Sed quid aliquid suum ad ipsas et[em]t, cu[m] laboras multo difficultas est nosse, quem vincere? Quamquam et in viciniam parva si difficultas. Quis enim cum superare queat, cu[m] affectio[n]em penitus ignorat? Et ne lederem longius traham: cu[m] modi eloquentia sit, & quibus verbis floribus ornatus medit, secundum libretus monstrabit exordium, quod hebreorum crapulam scilicet ita exponit: Satu[m]fido imitatus, non ut clara currat na-
tum, sed ut rumore purgatissimum raro: Obseruo agnum, ne
nulla plantarum, arborea tenetissima creta de rituor[um] gat-
tibus, audiuntiam communiam agminibus. Scimus Ecclesiast[ic]am
fidei, charitatis, et concordie, inexpugnabilem: non est in ea ma-
turus, omnis docebit, impetu armante, vel artis dulced[er]e
poterit nullus. Rogo, que sunt h[oc] portenta verborum? quod di-
scriptione detectus: nonne vel per feluum sommare cum potest vel
arreptu[m] morbo phreneticu[m], Hippocratis vniuersi alligandu[m] &c.
haec quidem de Iouiniani commen[ti]is ex Hieronymo
recte volumus, quod dignum obseruatione sit intel-
ligere, non curasse diabolon in promulgatione illarum
heresum, quibus blanditur voluptatibus carnis, viros
disertos querere & eloquer[er]e studiosos, sed effrenatos ani-
mi & perfida frontis, vita turpissimos vocat[er] magi-
stros; eo quod absque eloquentia facit ad perditionis hi-
los suadendos esse carnis illeceb[re]: quod hoc quoque
nolto facili factum vidimus, cum impudente apolla-
tano, fedina moribus, eloquio infantilium collituit
haec ciarcham, restitutorem collapso penitus schola Iou-
inianu[m], atq[ue] nouum affectorem doctrinæ Epicureu[m]. Sed de Iouiniani facta Romæ condemnatione prosequuntur
histo[ri]am.

Cum igitur (ut dictu[m] est) eiusmodi scripta Iouinianus
Romæ vngassit: primus omniu[m] qui ex adiutorio furex,
& contra deformem monstrum communis decuravit, egit, ut
Apollotica damnatur auctoritate. Pamachius huius
boldifluus Senator, atq[ue] doctissimus Romanus, qui
S. Paulus gener extulit, Christianæ religionis exacclimatus
cultor, & fidei Catholicæ ardentissimus propagator, de
quo alias pluribus, ad quem Hieronymus & Ieribera ha-
bit: Denuo idcirco, te p[ro]p[ter]e Domini faciente, damnatus est, Iou-
nianus videlicet, q[uod] auctor[um] si perpetue virginitati matrimonium
comparatur. At non vnius Pamachij relatione, sed & alio-
rum Fidelium, Iouinianum delatum fuisse: Siricio Pap[er]o,
idem ipse Pontificis litteris illis, quas de eiusdem damnatione
ad Ecclesiæ Mediolanensem scripti, affirmat: eas
vero hic describens esse putamus, cum quid ab info Sirio
adversus impium hærciarcham eiusq[ue] gregales de-
sinunt Romæ sit, certa testificatione contineant, sic n[on] de
habent f[aci]l[iter]?

Siricus Mediolanensi Ecclesiæ.

Optarem semper fratres carissimi dilectionis & pacis vestra fin-
cerat gaudia manicare: ita ut viuissim discurrerent littere, se-
fistis vestri inutemur indicio. Nonquon patitur nos quatuor ab
incertione sua vacare bo[li]s antiquis, ab initio mendax, inimicus
veritarum, anulus bominis, quem vt desiperes, se ante deceperit. Pu-
dicitis aduersari luxurie magister, crudelitatis? p[ro]p[ter]e ab-
solutamente punit, ols scientia ministris sua predicatoribus, eadem
dicit esse superflua, item non habens de futuri, apostoli sententia
persuasivissima: Manducemus & bibemus, cras enim morietur.
O infelix audita, q[uod] destruxit mentis astuta. Lati iniquitatis for-
mo berbericorum intra Ecclesiæ cauro more serpentes, ut occupem
pedes, totum hominem precipitare in mortem. Et nisi Dominus
Sabaoth laqueum, quem paraverunt, dirupisset; scena tamini malis
& hypocrisi publicata, multiorum simplicior corda traxisset in rai-
nam, quia facile ad decessorem partem mens humana traducitur;
malens per statu[m] ambulare, quam per artus via iter cum labore
transire.

Qua de re necessarium fatis fuit, dilectissimi, que hic gesta sunt,
ad vestram conscientiam cognoscenda mandare, ne ignorantia Sa-
cerdotum cuiusdam peccatum hominum Ecclesiæ irruptionem
q[uod] religio nomine contagio violaret: sicut scriptum est, Domine
dicente: Multi venient ad vos in vestimentis ostium, intus autem
sunt lupi rapaces, a fructibus eorum cognoscetis eos: q[uod] videlicet, qui
subtiliter Christianos fecerint, ut sub velamento per nominis gra-
dientes, dominum orationis ingressi, sermonis serpentis disputa-

676

xxxviii.
PAMMA-
CHIUS, AT-
CITER DA-
MINATIO-
NIS IOV-
NIANI.

E Siric q.
tom. 1. q.
R. P. P. XXXIX.
BAPTISTA
BIRIGI
PAPA DI
CONDONATIONE
LOVINIA-
NI.
* enditu-
tibus
g. 2. Cor. 15.

XL.
h. Martini.

^a Psal. 10.
^b Matt. 11.
tionis effundant: ut a fugient in obsecro rectos corde, atque veritatem Catholica peruerterendo, ac sua doctrina rabiem diabolico more tradiunt, atq; unum simplicitatem defraudent. Et quidem multarum herefum malignitatem ad apostolicu mire usque temporibus didicimus, & excepit probatum est, sed nequam tales canes Ecclesia mysterium latrabit fatigauerunt, quales isti mire subito irrumperent, doltrina perfida polluti, hostes fidei, qui cum suis discipulis verborum fratribus prodiderunt.

XLI.
Nam cum aliis hereticis singulis sibi genera questionum male intelligendo proponerent comelere acceperere de diuinis institutionibus: ihs non habentes vestem b; nuptiam, sanctiantes Catholicos, nos ac veteris Testamenti (vt dicit) continentia peruerterentes, illecebro atq; fisto ferme aliquos Christianos coepit iam blasphemare, atque sua dementia faciat, intra se contineat nequit, sue viri, praeferente se tanquam electi, blasphemias tamen suas conscriptione remersaria publicarent, & desperata mente furore concupiscentiam in saudem Gentilium se prodiderunt. Verum a fidelibus Christianis, viri genero optimi, religioni praetaris, ad meanum humiliatissimum subito scriptura horribilis videtur esse detinari, vt sacra mentis indecet diuinam legi docere contraria, & spirituali sententia delentur.

XLII.
NIVITUR
ET VIRGONITAS CV
IVS MIRI
TAT.
c Gal. 1.
+ Fructus
Nos fave nuptiarum vota non afferim anter accipimus, quibus, ve
lamini interficiamus; sed virginum nuptias Deo deuotis maiore
noscitentia honoramus. Fato agitur presbyterio, constitutis doctrina
nostra, id est, Christiane legi esse contraria: unde Apostoli & sancti
praeceptum, quia aliter, quam quod accipimus, ammendabam, omni
sumus nostrarum tam presbyterorum & diaconorum, quam totius et
iam cleri una lata sunt sententia, vt Iouianianus, Auxentius, Genia
lius, Germinatus, Felix, Pontinus*, Martianus, Lannarius, & Ingenuo
m, qui incertorum sonc hereticis & blasphemis inventi sunt, di
uina sententia & nostro indicio in perpetuam damnati, extra Ecclesiam remanent. Quod custoditatis sanctitatem vestram non
ambigui, his scripta directe per fratres & presbyteros nos Cre
scemus, Leopoldum, & Alexandrum, quia religiosum officium fidei
spiritus possit adimplere ferentes, haecne litterae Sirci ad Ambrosium perlegatos, quorum Leopoldus presbyter est.

XLIII.
CONCLIV
MEDIOLAN
ENSES.
Quod autem Sircius eisdem Mediolanum tres Lega
tos miscerit, ea causa intercessione videatur, vt hunc au
toritatem Mediolani Synodus cogeretur Episcoporum, vt ab ipsius Iouianianus & alijs nominati illuc etiam dam
nati essent heretici, ubi caperunt heretum venena sparge
re, & cuius infelicitas arboris Roma truncus succidit erat,
conuerlerent ibi quoq; radices, circuile enim eos pro
vinciam illam cum hilice me cibis, restati videut S. Am
brosius, cum vt hoc caneret, litteris ad monachos Vercellen
sem Ecclesiis. Quid autem Synodus Mediolanensis ad
versus eisdem hereticis hoc anno celebrata decreuerit,
littere ab ea ad Sircium Papam scripte declarant, qua
rum sic se habet exordium e:

Dominus dilectissime fratri Sircio Papa Ambrosius Episcopus,
Baetianus, & ceteri. Recognovimus tueri sanctitatem tue boni
floris excubias, quia fideliter commissum tibi canuam seruit, & pia
solitudine Christi oculis cufodit, dignus, quem onus Domini au
diant & sequantur. Oblitera, lector, quod S. Ambrosius &
alijs Synodi Episcopi apta fatis collatione dicunt, co
misi. Ecclesia tamam Romanorum Pontificis, utpote quod
eidem in Petro cõmisit, sunt claves regni celorum: cum
de Christo dicas f: Ego sum omnis; perne si quis intro
rit, salvabitur, & currit: Qui non intrat per omnia, sed afer
it aliud, hic sit ei & latro. Ie. q; cum intelligis Eccleisie ia
nuam Christum, & non nisi hanc vñ patere portam ve
nientibus ad Eccleiam, huiusq; portae Romanum Pontificem
ianitor: cognoscas partem illos legitimè in Eccle
-

Annal. Eccl. Tom. 4.

iam ingredi, censeri: Catholico nomine, quibus tantus
ianitor aperte ut illos vero exclusos atq; reiectos, quibus
idem foies occluserit; eodemq; condescendentes aliunde
non inter Catholicos, sed inter heres atq; latrones con
muniari debet: quod seruatum esse ab initio fundata per
Petrum Romanum Ecclesia, sepe superius dicta est, nimirum
illos, tantu totius Catholica Ecclesia sententia cens
itos esse Catholicos, qui gaudeat communione Romani
Pontificis, illos vero hereticos vel schismaticos, qui ab
eiudem communionis participatione exclusi essent. Sed
pergunt illi:

Et ideo quia nostri omnes Christi, In pos facile deprebendas, &
occures quasi prouidus pastor, ne ihs morbos perfidae sue, feratq;
volutu Dominicu ostendit differant. Laudamus hoc, domine frater
nobi dilectissime, & toto concelebramus affectu. Nec miramus, si
luporum rabiem gressus Dominus perburrerit, in quibus Christi vo
cem non recognoscit. Agrestis enim vulturatu est, nullam iniquitatu
gratiam, nullem cibitatu oratione feruare, promiscue omnia velle
confundere, dinervorum gradus adrogare meritiorum, & pauper
tatem quandam celsissimam remuneracionum inducere, &c. plurimi
bus enim differunt atq; demonstrant super excellere san
cto coniugio virginitatem, illibatamq; omni tempore &
ille fam custoditam Dei genitricis virginitatem, cuiusdem
scelestissimi detrahent. Videlicetq; Christi amore fer
uatae praesonia extollentes, ieiunioru merita predican, que veritas proditoris sonno vinoq; sepulci, tanquam
fui pectorum intemperant aduetaria impugnabant. At
que post multa haec idem ad Sircium:

Sed quid plura apud magistrum atque doctorem? Cum iam di
gnum premio retulerit illi perfida sue, qui ideo vix, huc venerant,
ne supereft locu, in quo non dannarent, qui vere se Manicheos
provocaverunt, non credentes, quia ex virginis vita, renegar. docent
deinde pluribus, quia ex parte Iouianianus cu iuis partici
paret cu Manicheis: adduntq; ipso Manicheos tunc tē
poris cum Imperatori decreto, tum legatorum sententia
esse damnatos, atq; ciuitate illa expulsi, siquidem ista ad
postremum adiungunt:

Sed * est impetus Manicheorum, quia & clementissime ex
erantelli Imperator: & enni, qui illos viderant, quasi quedam
contagia refrigerant: sicut testes sunt fratres & compresbteri nostri
Crescens, Leopoldus, Alexander, & sancti Ferentes spiritu, qui eos
omnium execratione damnatos, Mediolanensi ex urbe quasi profugis
repulsi sunt. Itaq; Iouianianum, Auxentium, Germinatorem, Felicem,
Pontinum*, Gentalem, Martianum, Lannarium, & Ingenuam,
quos sanctitas tuae dampnauit, scit apud nos quoq; secundum indi
cum tuum esse damnatos. Incolam te & florifissimum Deum no
strum rucatur omnipotens, domine dilectissime frater.

Item subscriptio.

Ego Ambrosius Mediolanensis Ecclesia Episcopus subscripti.
Euentius Episcopus Centenit, saluto sanctitatem tuam in Domi
no, & huic Epistole subscripti.

Maximus Episcopus Emonensis, &c.

Felix Episcopus Ladrensis

Baetianus Episcopus Langensis

Theodosius Episcopus Orlodurensis

Constantius Episcopus Aranians

Sabinius Episcopus Placentinus

Ecclius Domini Episcopus Geminiani, ipso praesente, Aper pref
byter subscripti.Eustathius Episcopus, Constantius Episcopus, & omnes ordine
subscripti.

Vides plures alios breuitatis causa pratermissos esse no
minari Episcopos: porto magnis virtutis viros, sanctitate
conspicuos, miraculos, claros nonnullos ex ijs fusile, do
cent que superiora dicta sunt, cu Concilio Aquileien
ii datum est: complures enim Episcopivtique Conilio
intercessione reperiuntur; inter quos præ ceteris emittere S.
Ambrofius Mediolanensis Episcopus, & S. Sabinius Epis
copus Placentinus, Ambrofio (vt dictu est superius) fan
ditate atq; doctrina non impar: vt tacemus de iunctis
Baetiano, Geminiano, & alijs: Ut ex his intelligas, magna
Dei prouidentia factum, vt per tales tantosque viros ne
fanda heretis dampnaretur; ne quid reliqui polteris esset,
quod reuocari posset in dubiu, à quoniam parte ve

ritas itetit, num apud luctulernum porcum eiusq; gregales fues grunniunt potius obrepentes, quia humana voce loquentes; an apud acceptissimos Deo viros opere ac sermone praefantes, quorum sententia & ipse Deus miraculorum operatione Iepius suffragatus est. Hic diximus, ut rubore suffundatur (si tamen erubescere non sunt) recentiores heretici, qui (ut dictum est) obstructum diu ante Iouiniani sordium cloacam refoderunt ipso halitu homines corrumpentem; letantq; licet nolint, se cum Iouiniano iam ante annos mille ac ducentos in Ecclesia esse damnatos tum sententia Romani Pontificis, tum Gocilio Mediolanensi, tum deniq; priuatis subscriptionibus fanatorum vitorum, Hieronymi, Ambrosii, Augustini, & aliorum, addo & Imperatoris sanctionibus. Etenim primum omnium hos fccellos e monasteriis eieciit, habitu tam monastico vagantes, ab virib; recedere & ad deserta loca proficiunt, Theodosius Imperator rescripto huiusmodi iussit, hoc anno dicitur:

Quicunq; sub professione monachii reperiuntur, deserpta loca & rufa solitudine sequi, atq; habitare inebitantur. Dat. III. Non. Septembri, Verona, Valentianus IV. & Noster Cof. haec statuta lege, cogitur improbus, harifarcha ab Virbe recedere, sed eti soliditudinem petuit; negligit tamen magistratibus, quorum corpore leges induit vigore deficit, factum est, ut quamvis non auderet se rufus in Vrbe intrudere, extra mœnia tamen suos colligunt, conuentus suburbano habent. Sed reclamantibus rufis Episcopis, Honorius Imperator legis paternæ index eundem Iouinianum feruli primi effectum supplicio releguit in insulam, certe illis fecerat in diversa loca dispersi. Exeat eius sententia eiusdem Imperatoris ad Felicem Praefectum Praetorio eiusmodi rescriptum:

Iouinianum sacrilegio agere coentum extra mœnia Vrbis sacraissima, Episcoporum querela deplorat. Quare supra memoratum corripere, ipsum & contumum plumbum cum eis qui participibus & ministris exilio coerceri, ipsi autem machina forem in insulam Boas festina celebritate deduci eis, prout liberari (dummodo superfectus) concurario ex illo ius discretionis (soluerit) solitarius & longo itato inter se positis insulis in perpetuum deportatis. Si qui autem pertinaci improbate rectita & dominata repetuerit: sciat se austeriorē scortantiam subiuratum. Dat. prid. Novus Marti, Mediolani, Honorius nonum & Theodosio quinque A.A. Confusione, est is annus Domini duodecimus supra quadragesimum. Ita ex his videlicet, ipsum Iouinianum cum suis post damnationem hunciam tuum Romanum, tum Mediolanum acceptam, viginti & duos annos Eccleiam perturbavit. Porro intulit, in qua deportatus est Iouinianus, Boas dicta, posita habetur in Dalmatia littore, cuius meminit Ammianus & in quam Florentium Magistrum officium sub Iuliano regalatum fuisset tradit.

Quoniam autem libri, quos Iouinianus conscriperat, ubiq; vulgari magno derimento a pluribus legebantur: Roma exilientes viri p̄ij acutae prudentes, de antidocto aduersus propinata venena parando soleciti, ad sanctum Hieronymum Bethlehem agentem editio cōm̄m̄carios ac eodem Iouiniano iam ante militarent, qui eos adiuvaverit, scriptio refelleret, affirma hoc ipse d: qui dum nullissimo loco luarum lucubrationum, quas vñque ad annum decimum quartū impetrat Theodosius de conscripione testatur, duos libri os aduersus Iouinianum à se editos recenset, & post eos ad Pamphacium Apologeticum cum Epiphio: plane intelligi posse videtur, hoc ipso anno ante quam libri Iouiniani damnatio innoruerit, eodem ab ipso cōm̄m̄cario esse conscripitos, sequenti vero Apologeticum eadem ex clausa (vt dicimus) claustratum. Haud id fuit leue certamen, sed plane arduum, non quidem quod superaretur rei difficultate & argumenti subtilitate, aduersus quae innumera diuina Scriptura loca, Conciliorum canones, sanctorum Panum elogia, ac deinceps, quae sola fatis sufficere potuerit) ipsa à temporibus Apostolorum illibata haecenus in Ecclesia confutata traditio suppetet; sed quod homo leuis blandis illebris quamplurimos Christianos Romæ ageret vñq; adeo dementias, ut ipsum veluti nosum Apostolum, impium

coherent Iouinianum. Demonstrat hanc ipse S. Hieronymus apostrophe illa aduersus eum ad calcem operis potius, que sic est habet:

Nunc refat, ut Epicurum nostrum subventem in hortulū suū inter adolescentulos & mulierculas alloquamus. Fauent tibi cragis, nitidi, dealbati: addo, si vñs, iuxta Socratis irritum, omnes fons & canes, & quia carnem amas, vultus quoque, aquila, cyprius, & ibunes. Neququam nos Arisippi multitudine terribilis. Quicunque formos, quoquinque calamitatis, quos crux compedit, quoquā crudelis bucco video, de tuo armendo sunt, immo inter tuos fures grunniunt. De nostro grege tristes, pallidi, folidati, & quippe perigrini huius saeculi, licet sermons tacent, habitu laquantur & gesta, haec ipse, alludens ad veros monachos: atque paulo post subdit de frequenti teatatorum eius: Ne gloriari, quod multos discipulos habeat. Filios Dei docuit in Iudea, & duodecim tantum illam Apollonii sequentur: Terculari, inquit, calcari solus, & de gentibus vir non est mesani. Ille in passione soli remansit, & Petri quoque erga eum trepidans confidat. Pharisaeorum autem doctrina omnis populus applaudebat, dicens: Crucifixus autem talens: Non habemus Regem, nisi Cesarē: id est, vita sequitur, non virtutes, Epicurum, non Clirium, Iouinianum, non Apostolam Paulum. Quod multi acquirent sententiae, indicant voluntati est: non enim tam in passione probant, quam siue furent ritus. In circulo platearum quotidianè scitu hariolus flautorum voces verberat, & obtuso fusile dente mordetum quatit, nec tamen deest, qui semper postulat, & pro magna sapientia deputat, spumas porci post te currant, qui gelidem sustine nutrias?

Poī praeconium tuum & balneas, que viros pariter & feminas latant, omni impatientia, que ardenter prius libidinem quaque recreandis vestibus teget, nudata est & exposta: que ante in cultu erant, ut vita sequitur, non virtutes, Epicurum, non Clirium, Iouinianum, non Apostolam Paulum. Quod proficit doctrina tua, ut peccatum ne possit inveniunt quidem habeat. Virgines tue, quas prudenter consilio, quod nemo iniquam legit, nec audierat, de Apostoli locis ducunt: Melius est nobis, quam viri: occulsi adulterio in aperto te vierunt maritos, non sicut hoc Apostolus, non electionis via: Virgilianum consilium est.

Coniugium vacat; hoc patet nomine culpm.

Quadragesima ferme anni sunt, quod Christi predicatione fulget in mundo, ex quo immumeris heretici tunicae illius confundunt: vñiusq; pene error de Chaldeo & Syro & Graecis ferme processerat. Basilius magister luxuria & turpissimorum complectum post tot annos in Iouinianum, quod in Euphorion, transformatum est, vt Latina quoque lingua habetur heres sua. Nulla ne fuit alia in toto Orbe prouincia, qui recuperat praeconium velutatis, in quam colber tortus irrepere, nisi quam Petri doctrina super terram fundauerat Christum: V exiliis Crucis, & predicationis austerioris, idoloman templis destruxerat: è regione luxuria ventre & gutturi subversere mitior fortitudinem Crucis. Unde per Isaiam loquitur Deus i: Populus meus, qui vos beatificant, feeducant vos, & semitas peccatum vestrum conturbant. Nec non Hieronimus l. Fugit de medio Babylonie: Sec. subdit vero: His remota captiuitatem anncianis laudatur a populo. Ananias filius Alex. frangebat ad præfatae linguae torques, & in futuram servas preparabat. Semper Pseudopropria dulcia sollicitus, & ad modicum placent. Amara est veritas, & qui eam predicant, repletum amaritudine: in axymis enim sinceritatis & veritatis Domini Passio celebratur, & cum amaritudinib; comeduntur. At quibus pendens vobis Iouinianus alliceret feminas ad sui sequelam, idem addit, haec dicens:

Egregia sane vox, & quam audiit sponsa Christi: inter virginis & virutas & celibes (vnde & ipsa nomencratum est, quod calo digni sunt, quia cotu carant,) Raro vicinare, crebris rubore: non enim potius implora opera nupiarum, nisi mulsum & carnes & nucleum sumperitis. Vrbi ipsi est ad libidinem: cito caro consumpta marceret. Nolite timere fornicationem. Qui sene in Christo baptizatu est, cadere non potest: habet enim ad defensionem libidines solitaria nupiarum. Quid si occiderit, redire regat vos patentes: & qui in baptismi fusilli hypocrita, exiit & patentes solida fidei. Neg, turbemini, patentes inter influm & patentes, aliqd intercessi, & humiliorem gradum dare quidem veniam sed coronam tollere. Vna eis enim retrahit: qui ad dextram stetit, introbit ad regna celorum.

LIV.

a. l. de
Monach. C.
Theod.

XLVIII.

LEO THE-
ODOSSI EX
PELVI.
TVR MO-
NACHI HER-
ETICI

b. L. 13. de
diuers. C.
Theod.

XLIX.

QVIBVS LO-
VINIANVS
AVERGVS
DE MVM
SUPPLI-
CIS.

BOAS IN-
SULA VEN-
SITA.
c. Ammian. l.
l. L.

L.
DE LIBRIS
S. HIERO-
NIMI IN
IOVINA-
NUM.

d. Hie. adu-
lauens. ii.

LIII.

TURPITY-

DAMES HS.

RETIGO-

V.

RVM.

i. I. 103.

k. Hier. 10.

i. Hier. 10.

L.V.
Hier. s.
CORVETTI
MORGENS
RITICO.
EVM.

Hui confilio subalci tui paucib[us] nostris diceris sunt, & hinc plurimas secum capras trahunt eorum infantes a in feminas familiis sunt: statim ut mulieres vident, admittunt: & impavidam suam, prob[er]e, Scripturam solantur exempla. Sed & ipsa muliercula m[er]ita, & non inservientes, praeceptori sibi verba cantantes: Quid enim, nisi semper regnus Deus? non solum padecit, sed etiam reverendam perdidit, major[is], provocat[em] dispendia libidinem, quam exercit. Habe præterea in exercitu plures succenturatores: habet securas & relites in profibus, crassos, compactos, nitidos, clamatores, qui te pugna calibusq[ue] dependent. Tiducendam de via nobilis, rivo osculantur, dantes caput. Nisi enim in remissis, ebr[ic]is atque ructantes Paradisum intrare non poterant.

L.VI.
Malitia virtute, immo vitiis, habet in castri tuis & Amazonas exerta mamma & nudo brachio & geno venientes, contra se viros ad paginam libidinum prononcantes. Et quia equitantes paternissimi ei, in anteriori tuis non surtores, sed vixi multitudine, que tota fortide voluntatis lustra circumvolvit. Me carpe, me disce, obsecra crux, qui volueris, argu luxurie & deliciarum: magis me amabis, si talis fuero: era enim de armendo tuo, haec ad Iouinianum Hieronymus: pectorando autem ad Romanum conseruit, isti habet: Sed & ad te loquar, qui scriptum in fronte blasphemiam Christi confessione delisti, Vt[er] potens, Vt[er] Orbis dominus, Vt[er] apostoli voce laudata, interpretare vocabulum tuum. Roma aut fortitudinis nomen est apud Grecos, aut sublimitas, iusta Iudeos: ferua quod diceris. Virtus te excellere faciat, non voluptas humulum Malochicum, quem tibi Salvator in Apocalypsi b[ea]t communiciat, potes effigere per penitentiam, habens exemplum Nimirum. Come Iouiniani nomen, quod de idolo deracuit est. Squallor Capitulum: tempa lousy & cermone conciderunt: cum vocabulum eius & vita apud te vegetum? adhuc sub tegulis & sub Natura Tempio sanctius maiorum tui Pythagore continentium, quam sub Confusione Epicuri luxuriam supererunt. huncque Hieronymus, & quidem (vt apparat) post illatum templis deorum cladem, quam anno superiori contigit[em] vidimus, id operante Graccho Praefecto Vrbis.

L.VII.
SUGILLATI LIBRI
S. HIERONYMI CONTRA IOVINIANUM.
c Hieron.
P. 32.

Sed quid post haec accidit? Cu[od] duo librilli a S. Hieronymo adiutorius Iouinianū elaborati, Romā perlari, lectionesque fuisse: impugnati sunt non leviter, nec ab humiliis cōditionis hominibus, eo quidē prætextu, quod idem S. Hieronymus ea scriptio cum totus esset in commēdatione virginitatis, vīsus esset nuptias despissere. Primus autem ac potenter in Hieronymi scripta illa a declaratoribus insurrexit monachus quidam iunior, annulus illius gloriae, idemq[ue] Iouinianus h[ab]et[ur] valde suspectus: hic quidē ex eo quoq[ue] Hieronymum sugillabat, quod cum nec sat percepisse Iouinianū sententiam, adiutorius tamē illum liberius nullus esset. De quibus omnib[us], pei Domini nomine idem S. Hieronym. certior factus, ad eum apologeticā & scripsit Epistolam, qua hominem, qualis esset, his colorib[us] reddidit. Sed & ad finem eundē Domini nomine admonet: vt agat cum petulante iunione, inadæquati q[ui] ut blaterat in triuo vel inter mulierculas, scripsit mandat, si te infamia cauam fovere putes. Videcas in illis literis Hieronymi ita natura comparatum, ut vehementer ibus quibusdam animi motibus impellentur in hystericos aduersarios, sed quos mox strenuissime Christiana professionis adhuc coegeret, & disciplina Evangelica temperaret, ut cum ad eum ijsdem litteris ait: Demoliri quare, dicit porci: Fatum habet in cornu, longe fuge. Sed magis voluntus esse diligenter, quod ait d[icitur]: Dorsum meum posui ad flagella, & faciem meam nō averti a confusione pectoris: & adiutorius Regnum e[st]. Hoc vnum denuncio, & repetens iterum iterumq[ue], monstro: cornutam bestiam patet. & nō canorem illud Apostoli f[est]i Malochi regnum Dei non possebant: & Mordentes & imicentes, consumpti ejus ab iniuvic: iam mente scintire, &c.

L.VIII.
SIRICUS
PAPA OF-
FENSUS
SCRIPTA
S. HIERO-
NYMI.
d Ioh. 50.
e Hier. A-
polig aduer-
sus.
Rufina.
f. 1. Cor. 6.
g Gal. 5.

Verum non monachum vnum illum contemnendum potius: quam reuincedum, scriptis à se commentatis aduersariorum expertus est, sed plurimos & quidem piros, Catholicosq[ue] fidei afflitos, non nihil offenso, quod ab eodem S. Hieronymo vīsum esset matrimonium parvipenitū atq[ue] despectū; idemq[ue] in Pammachium concitat[em] fuit, quem scirent oīs acerrimum semper fuisse eundem

Hieronymi defensorem: quin & ipsum Ecclesiam Romanam Ponūscim eadē ex causa fuisse commororum, ipse Hieronymus ita ad Pammachium scribit h[ab]it[us] audito locum in t[er]r[ae] bu[nd]iūa concentrat[us]ando Pontificis & populi voluntatem parvūtate congrate. Minus est tenor Sacerdotium, quam mereri, haec cum dicat ipse, nemo in ilam suspicionem ducatur, vere ex causa purus Siricium fauise Iouiniano, quem constat ex h[ab]itus anni tebus geitis ab eodem tum Roma damnatum, cum procuratum, ut alii quoq[ue] Episcopis dānare. At nō nihil sane aduersus Siricium cōmōrum fuisse Hieronymum, cum ex his, que dicta sunt, atq[ue] aliis, quae infelix dicti sunt, aperte constabit. Sed quo randem progrēssu[er]e est: eo v[er]o, ut sedandi cōcītati rumoris causa Pammachius editos a S. Hieronymo duos libros illos reuocare fluderūt; sed fructu, cum iam vbiq[ue] excepti[us] arcti, voligat illi fuisse, testatur id quidem ijsdem litteris S. Hieronymus, vbi ait: De opusculo meū contra Iouinianū, quod & prudenter & amante fecerit exemplaria subtrahendo, optimē noui. Sed nibil profut[us] ista diligentia, cum aliquanti ex Urbe reme[n]tes, mibi eadem lecitarent, que se Roma exceptisse referabant, In hac quoque prouincia iam libri fuerant diuulgati: & vi ipsi legi[st]i, Ne sit vox missa recerti. Non sum tanta felicitatis, quanta plena, h[ab]uisse temporis tractatores, ut mynas metas quando voluerim, emendare posam, statim ut aliquid scripsero, aut amatores mei, aut inuidi, diverso quidem studio, sed pari certamine in vulgo nostra diffundant.

Cum igit[ur] editi feme libri reuocati nō possent, idem Hieronymus confitit Pammachij pro ijsdem apologeticam scriptis Epistolam, refutat hoc ipse, c[on]tra ait: Apologiticum ipsius operi h[ab]it[us] nisi, quem t[er]r[ae] v[er]o, & t[er]r[ae] r[ati]o: quem cum legeris, aut ipse prono[bi]cat[ur] ceteris (at[que] sicut) in qua de virginitate & nuptiis disputat, eliter differre compellis. h[ab]it[us] ipse, plane significans, omnia coargumenta[re] le consciencia[re] consentientia esse illis, qua[re] a S. Paulo scripta sunt ad Corinthios & quibus virginitatem nuptias preferit. Tempus autem eijsdem Apologetici requies intuentes plana quod diximus, post præsentem annum fuisse conferunt, ex nimis ratione, quod cum hoc anno constet damnatum Iouinianum, in ipsoq[ue] Apologetico eiusdem damnationis mentio habeatur, plane convincit post præsentem annum esse elaboratum, nempe decimo tertio Thodoſij Imperatoris: tunc nullum a se conscriptū fuisse testatur, & postea ad eundem Epitaphium eluctabatur, de quo suo loco dictum fuisse.

Certe quidem nullo indigere videbantur Apologetico scripta priora, in quorum exordio eiusmodi contentatio præposita est: Neg[are], vero, inquit, nos Marcionis & Manichaeorum fideiantur, nuptias derubant; nec Taciani principi Encratitarum erroris decepti, omnem cōsuetum (forcum putantur, qui non solum nuptias, sed cibis quoque, quos Deus creavit ad tempora damnata & reprobat. Scimus in domo magna non solum rosa esse auro & argento & lignea & fistilia, &c. plurib[us] infinitas, veneribiles: ac nuptias & torum immaculatum, sed virginitatem longe praetulit. Quamobrem & in Apologetico illis verbis utique conqueruntur, quibus ait n[ost]r[us]: Dum contra Iouinianum presso gradu pugno, à Manicheo terga mea confusa sum. Nonne quoq[ue] statim in principio operis mei ipsa prefatus sum? Neg[are], enī nos Marcionis, &c. iuste quidem atq[ue] prudenter, fatigati ad eritos lineas declinandam, ut à nomine iure reda[re]t, qui potuerit.

Ceterum quod his ipsi temporibus, æquè ac h[ab]eretis Iouinianū, virgebar, virgebatque magnopere Dei Ecclesiam Manichaeorum h[ab]eris, qui adeo inualuerant, ut parvūtate proficit cibis eos exagari Imperatoris edictis: dislocuit Siricium & alios p[ro]i[er]is viris, deprefitione nuptiātū à S. Hieronymo virginitatem excoli. Venum quod torus ipse esset in pugnilla pro virginitate suscepit, feretur que concitatus ad h[ab]eretis Iouinianū æquante coniugium virginitatis; in præconis virginitatis, non autem coniugii (ut ipse exaltari) versari necesse fuit: unde calumniae locus patuit, quasi fauere Hieronymum, Manichaies. Manichaeorum autem causam eos agere, qui virginitatem in ipsis præferebant, iactare solebat Iouinianas, de quo

b Hieron.
P. 32.

LIX.

i Hieron.
P. 32.
HIERON-
NYMVS
SCRIBIT
APOLOGE-
TICVM.

k. t. Cor. 7.

| Hieron. de
Script. Eccl.
LX.
m Hier. c. 7.
Lewis. li. 1.
HIERON-
NYMIS
PTA SIN-
CERA.

a Hieron.
P. 30.

LXI.
CAVILLVS
IOVINIA-
NI HARE-
BARCHA.

*ad Ang. de
musp. & cō-
cept. ad Va-
lde. l. 2. c. 2.*

S. Augustinus a: Ionianum, qui parcos ante annos novellam conatus est heres condere, Manichaei patrocinari dicebat. Catholicos, quod ad eis cum sanctam virginitatem ipsius preferabant. Sed refutans eis ies, non se, quod ionianum, de indifferentia multiparum virginum, entre: nec ego id dico, quod isti hoc sentiant. Veritatemque per ionianum Catholicos Manichaei obsecrarent, non esse docendum, non hereticos recognoscant. Nos stuperatae bonus dicimus esse, non malum. Sed sicut Ariani Sabelliani nos esse criminantes, quoniam non dicamus unum credemus, esse Patrem & Filium & Spiritum. S. quod Sabelliani dicunt: sed dicamus unam eandemque naturam Patrem & Filium & Spiritum sanctum, quod Catholicos dicunt: ita Pelagiani nobis Manichaei obsecrant, quoniam non dicimus malum esse ipsius, huc Augustinus. Sed quid potuisse dicam?

LXXII.
S. ANG-
STIN. CVR-
SCRIBIT
DE BONO
CONTIGA
LI.

b. Ang. Re-
trat. lib. 1.
v. 2.

QVÆ PLA-
GITA OR-
ORTA EX
TOVIANI
MARKES.

c. Job 41.

d. Job 40.

LXIV.

e. I. 6. ad le-
gem iudiciale
adul.

LEX THEO-
DOSII AD-
VERSUS NE-
PANDVM
SCRLY.

LXV.

Vicario Frib. Roma.

Ang. Valentino A. IV.
& Novetor. Off.

Ex alio ver o Codice pa-
lo fuisse & in aliquibus dutesam, sed admodum de-
pravaram Pithæns hæc edidit eodem ipso titulo:

Non patitur Vrbis Rome virtutem omnium maretum distin-
gueremini, in vires pudore contaminatione sedari. & post ali-
quaque corrupta: Laudanda igitur experientia tua, quibus flagitiis luxus est viri corpus multib[us] confitum alieni sexus damnare patientia, nibil, discretum habere cum famam occupator, ut flagitiis posci immunitas atque omnibus scindens paderet,
viximur lapidaribus spectante populo flammæ vindictas ex-
plicabit; ut prius intelligant, sacrosanctum cunctis esse debere ho-

spitum virilis anime, nec sine summo supplicio alienum experire se-
xu, qui suum turpiter prodidisset. Prop. prid. Id. Maij. Roma in atrio
Minorum. Quam igitur euacuata erat Constantinus (vt di-
ctum est, Hieronymo auctore) lacunam fordi; mox
licitia heretis ionianiani repleuit. Ex his intelligas, lector,
quas tecum lordes ferant heres: quib[us] soluta Christia-
na discipline, perulantie carnis carcera aperiantur ad cursum.

Quod ad res pertinet Orientis: hoc ipso anno (nō au-
tem sequenti sub Confusione Tariani * & Symmachii, vt
Socrate f. ponitur) accidit Constantinopoli scelus illud
immense, quod ab Ipolio Socrate, tum erit à Sozomeno g-
recenfetur, de diacono Constantinopolitanæ Ecclesiæ,
qui cum nobis se matrona commisicavit, cum proposito
faciore per poenitentiam presbyterum factum est, vt
in Necario eius Ecclesiæ Episcopo muteti illi mäcipatu-
presbyter dimorauerit. Porro quod ad veritatem te-
get, si p[ro]st[er]at, consule, que dicta sunt superius primo Anna-
lii, cum de secreta peccatum confessione plurimis
actum est: ibi complures obortu[m] inde difficultates
foliuntur, Non Ianianorum hic ostendit mædacia
confutantur. Qnod vero ad nobilem illam frumentarum
attinet, fusile eam ereditate diaconissam, Sozomenus signifi-
care vti quevidetur, cum ait: Hac porro de causa a Theodosio
Imperatore equitem coniugio, praudentem Ecclesiæ, honori &
dignitate easdem causas, mulieres, nisi liberos haberent, & an-
num sexagenium excesserent, duximus ministerium, diaconissas
minus (calicet, vilum suscepserent, secundum Apostoli Pauli ex-
pressionem mandatum; ut que caput ornaret * Ecclesiæ extraherentur, & Episcopi, qui has ipsas admitterent, Episcopatibus sui
primarentur, h[ab]et Sozomenus, plane demonstrans, immo
rem fusile frumenti l[et]am diaconissam, qua cum diaconi
foculus patrasset. Exeat ipsa lex Theodosij Imperatoris,
quam hic curuimus contexendā, hoc ipso anno ab eo
dem Theodosio promulgata sub huius anni Cölibus:
quibus liquet, praesenti potis, quam sequenti anno, que
dicta sunt, accidisse. Sed & quod exhausit vidua illa
bona sua dirando diaconum; inde factū est, vt idem Im-
perator eadem lege cauerit, ne vidua quoque tunc vel
Ecclesiæ, vel eius ministris bona relinquat. Sed redi-
damus hic ipsam ea de causa (vt creditur) hoc anno edam
tam sanctionem b:

Imp. Valentianus, Theodosius, & Arcadius

A.A. Tatianus PP.

Nulla misericordia sexagesima annis, cui vestina domi probis sit,
secundum preceptionem Apostoli ad diaconissarum conformatio[n]em trans-
feratur. Tam filii suis curatore (s[ed] etiam poscit) petite, bona sua
idoneis sedula religione gerente, committat: ipsa tantum predorum
suum redditus conqueratur, de quibus servandi, abalienandi, da-
nandi distribuendi, relinquendi, vel quoad sapienti, vel cum fata
concedit, & libera ei voluntate est, integræ sit potestas. Nihil de
monilibus & supelletilibus, nihil de auro, argento, easter, clara da-
mæ insignibus sub religione defensione coniunct; sed rursum in
liberos proximos, vel in quicunque, alteris arbitrii sit exi-
matione transferatur. At si quando dies obierit nullum Ecclesiæ,
nullum clericum, nullum panopem scribat heredes. Carta namq[ue]
neccesse est viribus, si quid contra vestimenta certa personæ speculator
comprobent, as fuerit a mortore confitum. Invenio si quid ab hu-
moribus fuerit extortum, nec tacito fideicommisso aliquid clericu[m]
in favore tenet, sicut in favore sanctorum Calida arte aut probris cum
colibentibus defensor; extortus sunt ab omnibus, quibus inhabuerant
boni.

Etsi quid force per Epistolam, codicillum, donationem, testa-
mentum, qualibet denique detegitur genere conseruante erga eos,
quos hac sanctione subveniuntur; id nec in iudicium deceneret;
sed vel ex interfatio n[on]i, qui sibi competere intelligit, statu[m] huius
definitione succedit: si quis se agnoscat filium, si quis probat pro-
pinquum, si quis denique vel cœpi, vel iudicio, profondo, pro portio-
ne heretis, legatarum, fideicommissariorum aperte dependentium cor-
dictu[m], frater fortuna manere, conscientia sua fracta, & submo-
tus his atque decietis in hereditarii corporibus postfale vitetur ha-
redes.

Femina, que crinæ suam contra diuinam humanas leges infama-
vit perfusa professionis abscederint, ab Ecclesia foribus arceantur.

Nam

LXVI.
TICIAS
DE SOLI-
RE A RE-
CONO PER
PETRATO.
S. MARIA. II.
G. 30. 16. 7.

CASIA PI-
RENSIS
LEGIS.

* attendo
reos,

b. 137. de
Ep[iscop]o. Gal.
T. 16.

LXVII.

LXVIIIO.

D. 12. AD
VERBARI
SOCIETATI
ATRICIS LI-
BERTATU

LXVIII.

LXIX.

RE FORMA
NE S. ETI
ANTETEL
PVS CO-
MAM DE-
TONANT.

LXX.
AMBRO-
SIVS CO-
GIT THMO
DOSIVM
AEROGA
RELIGIUM
INVENTAM
21. Tim. 5.

b1.2. de E-
pic. Cod.
Tined.

LXXXI.
POSTA-
NOR LIX
PRIORES
REVOCAT.

c Marcius.
Neoli ite.
s. de iust.
clar.

LXXXII.
d Averil.
Viller in
Tiveds.
e Ambros.
ap. 66.

F 1. de in-
v. n. 8. not.
C. Thed.

g. I. de in-
v. n. 8. not.
C. Thed.

i. Plata.
Gaud.
Rom. q. 6.

Non illis fas sit sacrata adire mysteria, neque vilis supplicationibus
merentur veneranda omnibus altaria frequentare. Adeo quidem,
vt Episcopus unius capite faminam si intrare per misericordiam suam loco,
etiam tunc etiam huiusmodi contuberniis accusat: ac non modo si
fieri suafera, verum etiam si hoc ad aliquippe exigit, factum denique
esse quacumq; ratione compreverit, nihil sibi intelligat opiculare. Hoc
abique dubio emendando pro legere, emendato pro conjecturando;
ut illi habeant testimonium, qui incipiunt timore indicium. Dat. XI.
Kal. Int. Mediolani, Valentinianno A. IV. & Nesterio Cof. hac
moto constituto Theodosii.

Cum autem Mediolani haec fancient Imperator, ex
causis (vt sibi videbatur) legitimis perfusis: quoniam dum viros Ecclesie exterrit, compellit etiam innocentes;
occurredit quamprimum vindicatio Ecclesiastica libertatis
feuerit Regum censor S. Ambrosius: qui editam fan-
ctionem ea ex parte compulit abrogari, qui pericitabat
Fidelium erga Deum religio, & erga pauperes misericordia:
alia vero ex parte, qua Apostolica institutio con-
sentabatur immunitus (nam Pauli a precepto est, ne vidu-
eligitur minor exigentia annorum) fuit in suo robore
perdurare. Theodosius igitur, Dei obtemperans sacerdoti,
aduersus sanctum pieat a le dictam sanctionem, concaria
lega promulgata, abolevit, cum post duos ferme menses
ad cundem Tatiannum ita reciperit b:

*Legem, qua diaconis vel viduis imperiis promulgata, a nisi
videlicet clericis, neus sub Ecclesie nomine, principia, superleccitum,
pradem velut in forma sexi dispolitorum inuidetur, & remouit affini-
bus ac propinquis, ipso sub protecta Catholice disciplina se ageret
vimenti hereditate, etenim animaduertat esse reuocatum, vt de om-
ni charta, siam nota est, auferatur: neque quisquam aut littera-
torum casibus videntur, aut index novem excepundum. Dat. X. Kalend. Septemb. Verona, Valentinianno Aug. IV. & Nesterio Cof.*

Sic itaque abrogata palla illa legis, in qua libertas Ecclesiastica dispendium palla erat; pars ea in suo vigore per-
manit, qua iuniores vidue capillorum absoluione mag-
no scandalo vel latenter pericolo intrudebant se in numerum diaconis illarum Ecclesie: quod quidem perpetravit
agi, paulo ante adeo enorme perpetratum felix edo-
cuit. Vides quam conferat, leto:, ad germanum legum
senium, tempestam, casuumque ipsam praeponere, quo ab
Imperatore edita sanctio animatur: cuius ignari eam in
longe dñe. fata falsamq; sententiam distularent necesse
fit. Theodosium fugillantes, quasi aduerterat fuerit fe-
minarum monasticæ disciplinæ. Meminit autem huius
late legis Marcius Imperator, quam ratam firmamq;
esse voluit, atque alia edita sanctio munivit: sed de his
nos alias pluribus.

Quod in�per ad leges Theodosii spectat: laudatur ab
Aurelio Viðore de lex illa à Theodosio data, qua confobravum coniugium vetaret, memini huius quoque
legi S. Ambro. ad Patrem l. ibens, cum ait e: Sed si
diuina te pratercent, saltem Imperator praepota, à quibus am-
plissimum accepti honorem, hanc quacunq; praterter debuerunt.
Nam Theodosius imperator etiam patruela, fratres & confobratos
retinuit inter se coniugem coniuvit nomine, & seniissimam penam
statuit, si quis remittere ait ut fraterum pia pugnora: & tamen
illi innocentibus suis tantummodo, quia propinquitatis ne-
cessitudine & fraterni societatis ligantur vinculo, pietatis et voluntatis
debet, quod non sint. Sed dicit alius relaxatum, & verum hoc legi
non prandicat, &c.

Potro lex illa Theodosii perit, sed illa tantum extat,
qua Confobratus tribuit, fanci Romæ, A. betonis &
Lolliano Consulibus f. Quod autem ait Ambrosius se-
riusnam penam à Theodosio aduersus hos suffi-
statur: quem illa fuit, reperies in constitutione Arcadii & Honori Imperatorum, seueritatem eius legi mitigantum: qua (vtribi dicuntur) statuta erat pena ignis atque
bonorum profectio g. Ex thinauit namq; Theodosius,
opus esse seuerissima legi fancie disciplinam, quæ Con-
fobratus confirmatione decretam est: eni libido violasti.
Sane quidem vt Romani ducerent confobrinas, nequa-
quam antiquo iure fuit etiam appetere, sed recentem, vt Plu-
tarachus auctor est, qui ait b: Antiquitus enim saeque iunctus as-
Romani non copulabant, sibi matrimonio, & ne haec quidem ma-

tertia ac aut sorores: sero concubinum fuit, vt ducere confobrinas licet, idque grana populari potius, quam libere decernente. Senatu factum affirmat: cum subdit: Vir quidem pecunia indi-
gens, alias beneficia & grana populari nemine inferior, confobri-
num libere pati abatur exercitum loco, ad quam hereditate dos magna
pertenerat, ea que ratione diues spicere: cui cum esset eo nomine die
dicta, populus omnis causa cognitione cum absolutus: de re que fa-
cto, suspecta confirmarum permisit publice, contigio ante superio-
rum graduum interdixit. hec Plutarachus. Intelligis, quanta
leuitate tanta res fuerit petractata? Paulus tamen est ex
haec legi a Genibus intidam Theodosius, agre feten-
tibus ad ius antiquum penis grauissimos revocari, pro cu-
ius sanctiōis defensione, & aliarum, in quas illi oblo-
quio non cessabant, Paulinus (vt suo loco dicitur) defensionem scripti egregiam,

Purgavit igitur tanquam scopula Theodosius haec legi
non excrescentes folium Gentilium Romen libidines, fed
& aliorum Paganorum ubique degentium: siquidem
Greci Ethnici antiquarum legum Solonis & Lycurgi au-
toritate, nec non Egypti ex antiquo more ureque pa-
tria non a confobratis tantum, fed nec ab veterina coniugio
abstinebat: audi enim Philonen, qui dum agit i de
legibus Iudeorum, quibus huiusmodi coniugia verita e-
rant, haec ait: *Quamvis Atheniensis Solon hoc observat in veteri-
taurum germanis, colem patre progratu relinquit liberum. Contra
Lacedemoniorum legislatorum veteris non interdicti connubis, sed i de-
codem patre geniti. At Aegyptius videns strigilis impudicitatem
& semiperfecta placita, laxauit libidinem, & auctor in corporibus
animisque infanis maleficium intemperante, permisit licentia da-
cendi foros, sive per alterum parentem, sive per vitrumque oculas,
maiores pariter & minores, equaliter, ne gemelis quidem ex-
cepit. haec Philo. Tot igitur tantaque in orbe Romano
ancta turpidissimam malam lex vna Theodosio in Ethnici
sancte curavit, qui in Christianis ipsa religionis profes-
sio procul amouerat: nata (vt pluribus docet Theodore-
tus libro de legibus) vna cum nomine Christiano, abdi-
catis omnibus praut moribus: antiquaque turpis
iniquaque legibus, diuinis, puris, iusta, sanctæque leges
separanda ab omnibus suscepit sunt.*

Sed illud quidem perperam factum, vt quod Christia-
ni Principes vertue sint sanctis in fanctionibus, ne inter confobrinos
matrimonium initerat, idem Principes id faciendo ali-
quando licentiam impertient: quem vnum vlique ad Go-
thos Reges in Italia regnantes perseuerasse, formula dif-
fensionis k à Caffiodoro conscripta declarat.

Hoc quoque anno Gallia Augusta posterior Theodosii
coniux, Constantiopolis cum esset, ex hac vita migravit,
quoniam Arcadius sepelitur eodemque tempore in foro haue-
longe ab ecclesia ereta est columna, desuperque fuit
Theodosii argentea statua collata: sed & obseculum et
iam hoc in C. co Constantiopolis possum, affir-
mat Marcellinus sub huius anni Consulibus. Reliqui
autem Gallianicam prolem, nempe filiolam, nomine
Gallian Placidiam, de qua suo loco dicendum pluribus
crit.

I E S V C H R I S T I

Annus 391.

SIRICII PAP. VALENTIN. 16. IMP.
Annus 7. THEODOSII 13.

Christi annus trecentimus nonagesimus primos
cadit: ibit Fathis Consulatu Tatiani & Symmachii:
hic enim ob patrocinium patrum in cultus deorum (vvi-
dimus) extra trecentimus lapidem Theodosio telegratus,
sed restitutus, scripto iam (vt Societas ait l) ad Theodosium
Apologento, ab eodem est electus ad Consulatum.
Quod enim Symmachus inter Senatorum primarius emi-
nit, & in reb. gerendis soleritissimus ac sagacissimus ha-
beret, cuius tantu numeri reliqui monasterii: Theodosius
reditus in Orientem, eum amplissimo magnificato voluit
demere, ne quid turbaram ab eo aduersus Valentini-
nam, quem solum eli in queret in Occidente, cōcitareatur.
Agit de huiusmodi Symmachi Consulatu à Theodosio